

ARKEOLOGIA
Turun yliopisto

VUOSIKERTOMUS 2019

Sisällysluettelo

Professorin tervehdys	1
Oppiaine henkilöinä	2
Geotalo	4
Opintojen rakenne	6
Opinnäytteet	9
Oppiaineen kenttätutkimuksia	14
Tutkimushankkeet	20
Apurahat	22
Julkaisut	26
Ulkomaanmatkat	53
Vuosikalenteri	59
Arkeologian yhdistys Vare	96
Unto Salo (1928-2019) in memoriam	98
Kotimaisia yhteistyötahoja	99

Toimitus ja taitto: Siiri Tuomenoja

Kannen kuva: Turun Koroistenniemeltä löytynyt liitupiippu, Janne Harjula

Takakannen kartta: Joonas Kinnunen

Professorin tervehdys

Vuonna 2019 oli aihetta juhlaan, sillä oppiaine saavutti 50 vuoden iän. Vuosikymmenien saatossa se on kehkeytynyt tärkeäksi tekijäksi Suomen muinaistutkimuksen ja kulttuuriperinnön kentällä. Turun arkeologian menneisyyttä ja tulevaisuuden näköaloja luodattiin Raision museo Harkon kanssa järjestetyssä juhlaseminaarissa, ja oppiaineen taipaleesta avattiin museonäyttely. Muutoksista ja ihmisten vaihtumisesta huolimatta oppiaineen historiassa on yhdistäviä tekijöitä: 1) Alueellisesti Turun arkeologia on korostanut Lounais- ja Länsi-Suomea. Vaikka tutkimuskohteet ovatkin kattaneet koko Suomen, edelleen tämä painotus on voimakas. 2) Meillä on keskitytty Lounais-Suomen rikkaisiin aikajaksoihin eli pronssikauteen ja rautakauteen sekä osittain jo prof. Unto Salon, mutta viimeistään prof. J.-P. Taavitsaisen aikana myös keskiaikaan. Turku on vakiinnuttanut asemansa keskiajan arkeologian keskuksena. 3) Turun arkeologian kestäviä juonteita on tieteen popularisointi. Salo tuli museomaailmasta ja hän jatkoi tällä linjalla, samoin Taavitsainen piti popularisointia tärkeänä. Arkeologia on ala, joka kiinnostaa suurta yleisöä, ja juuri paikallisen luonteensa vuoksi se myös saavuttaa yleisönsä. Samalla, kun vuotta elettiin juhlinnan merkeissä, siihen sisältyi myös surua. Oppiaineen ensimmäinen professori, Unto Salo (1928–2019), kuoli lokakuun 25. päivä, ja hänen hautajaisiaan vietettiin joulukuussa. Salo teki pitkän uran museomaailmassa, sitten Turun yliopistossa, ja hänen myötään alkoi oppiaineen profiilin muotoutuminen. Ikään kuin testamenttinaan arkeologian oppiaineelle Salo lahjoitti syyskuussa 2019 mittavan arkeologisen kirjastonsa sen käyttöön. Historiasta huolimatta oppiaine katsoo innokkaasti eteenpäin. Vuoden mittaan dos. Janne Harjula nimitettiin oppiaineen yliopisto-opettajan tehtävään ja oppiaineen lukuisat projektit, kuten Kaarinan Ravattulan Ristimäen tutkimukset, keskiajan puunkäyttöä analysoiva hanke sekä arkeologisten löytöjen 3D-digitoinnin projekti, etenivät hyvin. Arkeologia pitää ikinuorena.

Turussa 18.3.2020

Visa Immonen

Oppiaine henkilöinä

FT, FSA, Visa Immonen
Professori
vialim@utu.fi
+358 46 921 0754

FT, Dosentti Henrik Asplund
Yliopistotutkija
asplund@utu.fi
+358 29 450 2996
+358 50 566 7916

FT, Dosentti Janne Harjula
Yliopisto-opettaja (ent. yliopistonlehtori)
janhar@utu.fi
+358 29 450 2997
+358 50 528 8784

FM Juha Ruohonen
Tohtorikoulutettava (ent. yliopisto-opettaja)
jukaru@utu.fi
+358 29 450 2680
+358 50 449 5231

Marja Maula
Lähipalvelut, palvelusihteeri
marja.maula@utu.fi
+358 29 450 3597
+358 50 416 0987

Affilioituneet

FT, dosentti Auli Bläuer (Akatemiatutkija, Luonnonvarakeskus)
 FM Annukka Debenjak-Ijäs (projektitutkija, 3D-hanke)
 FT Sonja Hukantaival (Postdoc-tutkija, tuntiopettaja)
 Fil.yo. Saara-Veera Härmä (harjoittelija, oppiaine)
 Ph.D. Georges Kazan (Kollegiumtutkija)
 FT Satu Koivisto (Akatemian tutkijatohtori)
 FM Anne-Mari Liira (osteoarkeologi)
 FM Janne Rantanen (projektitutkija)
 FT, dosentti Liisa Seppänen (vastuullinen tutkija, CaJu-projekti)
 HuK Akseli Tolvi (harjoittelija, oppiaine)
 HuK Siiri Tuomenoja (projektitutkija, Ristimäki-hanke ja opetuskaivaus)
 FM Ulnor Uotila (projektitutkija, CSCC)

Tohtorikoulutettavat

Ilari Aalto, Aki Arponen, Emma Hartikka, Eeva Jonsson, Riku Kauhanen, Jussi Kinnunen, Joonas Kinnunen, Heini Kirjavainen, Kim Krappala, Mia Lempiäinen-Avci, Nina Manninen, Ville Mantere, Ulla Moilanen, Jussi Moisio, Timo Muhonen, Jari Näränen, Jani Oravisjärvi, Sofia Paasikivi, Hanna-Maria Pellinen, Minerva Piha, Mirva Pääkkönen, Sami Raninen, Tanja Ratilainen, Juha Ruohonen, Mika Sarkkinen, Ulnor Uotila

Dosentit

Teija Alenius, Henrik Asplund, Auli Bläuer, David Gaimster, Janne Harjula, Markus Hiekkänen, Visa Immonen, Jukka Luoto, Heli Maijanen, Heikki Matiskainen, Milton Nuñez, Markku J. Oinonen, Liisa Seppänen, John Schofield, Tuukka Talvio, Hannu Takala, Kari Uotila, Anna Wessman

Emeritusprofessorit

Unto Salo (†) ja Jussi-Pekka Taavitsainen

Geotalo

Hämeenkadun ja Akatemiankadun kulmassa sijaitseva, keltaiseksi rapattu Geotalo pitää sisällään arkeologian oppiaineen tilat. Vuonna 1950 valmistunut rakennus, toiselta nimeltään Chemicum, on Erik Bryggmanin suunnittelema ja piti ennen sisällään Åbo Akademin kemianlaitoksen. Arkeologian oppiaine muutti rakennukseen elokuussa 2016 sen peruskorjauksen valmistuttua. Oppiaineen opetus-, tutkimus-, kokoelma- ja arkistotilat sijaitsevat Geotalon ensimmäisessä kerroksessa. Rakennuksen toinen ja kolmas kerros ovat kotipaikkana Turun yliopiston ja Åbo Akademin geologian oppiaineille ja sisältävät muun muassa tilat laboratoriotyöskentelyyn. Lisäksi yhteisiä varasto- ja tutkimustiloja löytyy kellarista ja ylemmistä kerroksista. Fyysinen läheisyys mahdollistaa myös tieteidenvälisen yhteistyön ja geologeilta löytyvätkin laitteet esimerkiksi ohuthietutkimukseen ja XRF-analyysiin.

Geotalo Hämeenkadun yli nähtynä. Kuva: Juha Ruohonen

Arkeologian oppiaineelta löytyvät tarvittavat välineet myös kenttätutkimuksiin, lapioista laserkeilaimeen. Lisäksi käytössä on tarkempia instrumentteja löytöjen tutkimiseen sekä useita ohjelmia mitaustulosten käsitteilyyn ja analysointiin.

Vuonna 2019 kokoelmavaraston vitriineihin tuotiin esille enemmän esineistöä sekä opiskelijoiden että tutkijoiden ja muiden vierailijoiden nähtäväksi. Kuvassa nuoremman rautakauden esineistöä. Kuva: Henrik Asplund

Geotaloon sijoitettu Turun yliopiston arkeologinen (TYA) kokoelma karttui vuoden 2019 aikana ja sen inventaario sekä kokoelmatietokannan päivitys etenivät. Kokoelma käsitti vuoden lopulla 964 päänumeroa ja lähes 93 000 löytöä (alanumeroa). Vuoden 2019 tärkeitä uusia aineistoja olivat Liedon Pettisten sekä Paraisten Seilin tutkimusten löydöt. Tärkeä askel oli, että aineistoa voitiin tuoda laajemmin esiin kokoelmavaraston vitriineihin. Aineopintojen kurssin *Esineet ja kiinteät muinaisjäännökset* käytännön esineistöön tutustuminen toteutettiin nyt ensimmäistä kertaa Geotalon kokoelmavaraston vitriineissä esillä olevaa esineistöä hyödyntäen.

Geotalon arkistotiloista löytyy muun muassa kokoelma kaivausraportteja, karttoja ja kuva-aineistoa sekä tietenkin oppiaineeseen valmistuneet opinnäytteet. Työhuoneisiin johtavalle käytävälle on kasattu kattava käsisikirjasto, joka vuonna 2019 täydentyi emeritusprofessori Unto Salon lahjoittamalla kokoelmalla.

Opintojen rakenne

Arkeologian opinnot koostuvat **kandidaatintutkintoon** kuuluvista perus- ja aineopinnoista sekä **maisterintutkintoon** kuuluvista syventävistä opinnoista. Kandidaatintutkinto on laajuudeltaan 180 opintopistettä, joista arkeologian ja historia-aineiden yhteisiä perusopintoja on 25 op ja pääaineen aineopintoja 45 op. Lisäksi tutkintoon kuuluu 110 op muita opintoja, joista 15 op koostuu kieli- ja viestintäopinnoista ja loput vapaavalintaisista opinnoista. Maisterintutkintoon kuuluu 80 op pääaineen syventäviä opintoja ja 40 op muita opintoja.

Arkeologian ja historian perusopinnot, 25 op

P1. Historian taito, 5 op (*JR**)

P1.1 Johdatus opintoihin ja opiskelutaitoihin (*JR**)

P2. Näkökulmia menneisyyteen, 20 op

P2.1 Avauksia arkeologiaan, 5 op (*VI*)

P2.2 Kulttuurihistorian aikakaudet, 5 op

P2.3 Suomen historian linjat ja murrokset, 5 op

P2.4 Yleisen historian keskeisiä kysymyksiä, 5 op

+

Arkeologian aineopinnot, 45 op

A1. Suomen esi- ja varhaishistoria, 5 op (*JH*)

A2. Esineet ja kiinteät muinaisjäännökset, 5 op (*JH*)

A3. Kenttätyökurssi 1, 5op (*HA*)

A4. Opetuskaivaus ja inventointi, 5 op (*JR*)

A5. Jälkityökurssi, 5 op (*HA*)

A6. Kenttätyökurssi 2, 5 op (*HA*)

A7. Arkeologian metodit ja aineistot, 5 op (*JH*)

A8. Kandidaattiseminaari ja tutkielma, 10 op (*JR*)

A9. Valinnaiset opinnot 0-15 op (*JH*)

Kieli- ja viestintäopinnot, 15 op

Suomen kieli ja viestintä, humanistinen tiedekunta, 4 op

Suomen kielen kirjoittamisen ohjaus, humanistinen tiedekunta, 1 op

Ruotsin kieli: Humanistinen tiedekunta, kirjallinen taito, 3 op

Ruotsin kieli: Humanistinen tiedekunta, suullinen taito, 2 op

English: Academic and Professional Skills for Humanities I, 3 op

English: Academic and Professional Skills for Humanities II, 2 op

+

Sivuaineopinnot ja muut opinnot, 25-95 op

= Humanististen tieteiden kandidaatti

Arkeologian syventävät opinnot 80 op

S1. Esihistorian ja historiallisen ajan opinnot, 5-15 op (VI)

S2. Valinnaiset teoria- ja menetelmäopinnot, 5-15 op (VI+HA)

S3. Laudaturseminaari, 10 op (VI)

S4. Maailman esihistoria, 5 op (JH)

S5. Kenttätyöprojekti, 5 op (HA+JR)

S6 Työharjoittelu, 5 op (JH)

S7. Pro gradu -tutkielma, 40 op (VI)

+

Sivuaineopinnot ja muut opinnot, 0-40 op

= Filosofian maisteri

*Arkeologian vastuuopettajat nimikirjaimilla VI= Visa Immonen, HA= Henrik Asplund, JH= Janne Harjula, JR= Juha Ruohonen, *= yhteistyössä historia-aineiden kanssa*

Tohtorin tutkintoon johtaviin jatko-opintoihin kuuluu 180 opintopisteen laajuinen väitöskirja sekä 60 op:n laajuiset muut opinnot, joista vähintään 20 op täytyy olla pääainetta. Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksella tohtori-koulutusta koordinoi tohtoriohjelma Juno.

Arkeologian jatko-opinnot, 240 op

(tiedekunnan mallin mukaisesti)

Perehdytys jatko-opintoihin, 1 op

Tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö, 2 op

Arkeologian tutkijaseminaari, 8-10 op

Teoreettis-metodologiset ja oppihistorian opinnot, 8-10 op

Tieteellinen kirjoittaminen ja esitelmät, 5-15 op

Opetustaidot, 0-10 op

Asiantuntijuus yhteiskunnassa, 5-10 op

Valinnaiset opinnot, 0-10op

Väitöskirja, 200 op

= Filosofian tohtori

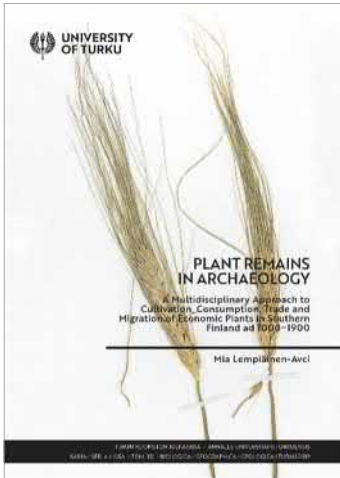
Avoimen yliopiston opintoihin kuuluu arkeologian ja historian yhteiset perusopinnot, jotka voi suorittaa joko verkko-opintoina tai lähiopetuksena. Vuonna 2019 arkeologian verkko-opinnoista vastasi Jussi Moisio. Arkeologian aineopinnot ovat tarjolla avoimen yliopiston puolella, lukuun ottamatta vain pääaineopiskelijoille suunnattua Kenttätyökurssi 2:sta, ja ne suoritetaan lähiopetuksena.

Arkeologiaan voi suorittaa myös **verkko-opintoja**, sillä oppiaine on osa Humanistista valtakunnallista verkko-opetushanketta. Hankkeen alla on lukuisia verkkokursseja, joiden korvaavuudesta arkeologian opintoihin sovitaan etukäteen yliopisto-opettaja Janne Harjulan kanssa.

Opinnäytteen

Väitöskirjat

Mia Lempiäinen-Avci (alana biologia)

Plant remains in archaeology: a multidisciplinary approach to cultivation, consumption, trade and migration of economic plants in Southern Finland AD 1000-1900.

Annales Universitatis Turkuensis,
Ser. A II Tom. 351

Väitöskirja tutkii miten viljely, kulutus, kaupankäynti ja kasvien levintä näkyvät eteläsuomalaisessa arkeobotaanisessa ja historiallisessa aineistossa 1000-1900-luvuilla. Tutkimusaineisto koostuu hiiltyneistä, hiiltymättömistä ja mineralisoituneista kasvijäänneistä, jotka ovat peräisin arkeologisilta kohteilta sekä kuivana säilytetyistä historiallisten kokoelmien kasvinäytteistä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yhdistämällä eri menetelmiä, kuten kasvijäänne- ja siitepölytutkimusta, radiohiiliajoituksia ja geneettisiä analyysejä, saadaan tutkimusaineistosta enemmän tietoa, kuin vain yhdellä tutkimusmenetelmällä. Hiiltyneen materiaalin käyttö geneettisissä analyyseissä ei tuottanut tulosta, mutta sen sijaan kuivana talletetut tai kosteissa oloissa säilyneet kasviaineistot voivat antaa yllättäviäkin tutkimustuloksia.

Väitöstilaisuus pidettiin 16.3. klo 12:00 Natura-rakennuksen luentosalissa IX. Vastaväittäjänä toimi Dr. Sabine Karg (Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin) ja kustoksena professori Ilari Sääksjärvi (Biodiversiteettiyksikkö, Turun yliopisto). Tilaisuus oli englanninkielinen.

Pro gradu -tutkielmat

Nina Manninen

Kultaa, silkkiä ja itämaiden kalleuksia. Katariina Jagellonican puvut kirjallisissa lähteissä vuosina 1562–1563 ja dokumentteihin perustuva pukurekonstruktio. Helmikuu. 89 s.

Tutkielma käsittelee Suomen herttuatar Katariina Jagellonican (1526-1583) vaateomaisuutta vuonna 1562 kirjoitetussa puolankielisessä myötäjäisluettelossa ja vuonna 1563 kirjoitetussa ruotsinkielisissä inventaarioluettelossa. Tutkielmassa perehdytään tarkemmin kahteen dokumenteissa mainittuun esineryhmään, päällyshameisiin ja liivihameisiin, sekä niihin läheisesti liittyviin irrallisiin hameisiin ja liiveihin sekä jakkuihin. Päälähteinä käytettyjen ja muiden aikakaudelta peräisin olevien dokumenttien ja säilyneiden tekstiilien sekä kuvallisten lähteiden perusteella rekonstruoidaan päällyshame, joka toimii konkreettisena esimerkkinä Katariina Jagellonican puvuston osasta. Dokumenttien mainintoja analysoimalla ja vertailemalla voidaan selvittää Katariina Jagellonicalle kuuluneiden pukujen värejä, materiaaleja ja koristelutapoja sekä muutoksia puvustossa Turussa vietetyn ajan jälkeen.

Laura Tuomisalo

A Paleopathological Analysis to Identify Possible Adult Flexible Pes Planus from Pedal Bones. Huhtikuu. 57 s. + 4 liites.

This study focuses on diagnosing pes planus from bones. For this study, the tali, naviculars, calcanei and tibiae of 32 individuals from the University of Helsinki human remains collection were measured and pictured. Angle measurements between two bones were calculated from the pictures and they were compared with each other and with the measurements of the bones to show correlations. The research offers more knowledge about the positions of bones affected by pes planus and changes in them. The results indicate that the width of the calcaneus has more influence on the medial longitudinal arch collapse than previously argued.

Emmi Oksanen

Mies ja helmikaulakoru? Miehet ja naiset kolmessa Aurajokilaakson ristiretki- ja varhaiskeskiaikaisessa kalmistossa. Huhtikuu. 78 s. + 8 liites.

Tutkimuksessa kartoitettiin miesten ja naisten hautojen eroja rautakauden ja varhaiskeskiajan vaihteessa ja pohdittiin, minkäläisten esineiden perusteella arkeologit tekevät tulkintoja vainajan sukupuolesta. Aineistona toimi kolme Aurajokilaaksossa sijaitsevaa ristiretki- ja varhaiskeskiaikaista kalmistoa. Ajatuksena ei ollut tutkia, onko vainajan sukupuoli määritelty aikaisemmissa tutkimuksissa oikein, vaan ensisijaisesti mietittiin, mihin tulkinta perustuu. Nais- ja miesvainajien hautojen eroja tutkittaessa kiinnitettiin huomiota hautaustapoihin ja hautojen esineistöön.

Sanni Salomaa

Satakunnan esiroomalaisen rautakauden röykkiöt kahden raumalaisen röykkiökohteen valossa. Lokakuu. 113 s. + 25 liites.

Tutkimus käsittelee ns. epämääräisten röykkiöiden ongelmaa, eli pronssikauden loppupuolelta alkaen Suomessa esiintyviä, rakenteettomia ja tavallisesti sirpaleista materiaalia ja eläinten luuta sisältäviä röykkiöitä, joissa esiintyy vain vähän tai ei ollenkaan ihmisluuta. Tutkielmassa pyritään havainnollistamaan, että epämääräisiä röykkiöiden funktioita voidaan tutkia aiempaa tarkemmin, mikäli kohde tutkitaan ja dokumentoidaan tarpeeksi laajasti ja tarkasti. Tutkimuksen tarkoitus on löytöjen levinnän tarkastelun avulla tulkita kahta esiroomalaisen ajan röykkiökohdetta, Raumalla sijainneita Ellinniittyä ja Hevossuonmäkeä, ja soveltaa niihin menetelmää, jonka mukaan merkityksellistä, ja potentiaalisesti rituaalista toimintaa voidaan erottaa arkeologisesti aineiston levinnän, esinekombinaatioiden ja kohteen laajemman kontekstin avulla. Analyysissä esiin nousseet kysymykset liittyvät hautausten tunnistamiseen sekä jätteen, arkipäivän toiminnan ja rituaalien väliseen suhteeseen.

Samuel Reinikainen

The Pottery of Pahamäki at Pahka, Lieto in Southwestern Finland.
Joulukuu. 100 s.

Tässä tutkimuksessa olen analysoinut Pahkan Pahamäen polttokenttäkalmiston ja moniperiodisen asuinpaikan keramiikka-aineiston tarkistamalla saviastianvalmistuksessa käytettyjä sekoitteita, sekä vähemmässä määrässä pintakäsittelytapoja optisella mikroskoopilla. Isoin osa materiaalia tyypillisen kampakeramiikan ja kiukaisten keramiikan paloja, epi-neoliittista keramiikkaa, keskiaikaista keramiikkaa ja keskiajan jälkeistä materiaalia. Analyysin pohjalta Pahamäen keramiikka-aineistosta on luotu morfologinen typologia. Keramiikkatyyppien yleisyyksiä ja käyttöhistorioita kohteella on tutkittu kvantifioimalla tyyppien painoja kerroksissaan ja asettamalla saatuja arvoja niin sanotuille frequency seriation-kaavioille. Keskeisiä kysymyksiä tutkimuksen kannalta on ollut selvittää, mitä sekoiteainekset ja pintakäsittelytavat kertovat meille muutoksista elämäntavoissa funktionaalisesta näkökulmasta. Tämän lisäksi olen tulkinnut millä tavalla keramiikkaa on käytetty polttokenttäkalmiston ja haudausten yhteydessä.

Kandidaatintutkielmat

Vuokko Aittola

Lasin matka Partalaan. Lasin historiaa, sen leviäminen ja käyttöönotto Etelä-Savon Partalan kuninkaankartanossa 1500–1600-luvuilla

Turkka Kaukametsä

Yhivuoresta Saarikyliin. Varhaisimpien historiallisissa lähteissä nimettyjen rajapaikkojen inventointia Hämeen ja Ylä-Satakunnan välillä

Heikki Kourusuo

Shamanismista neuropsykologiaan. Käsitteistö suomalaisia kalliomaalauksia tulkitsevassa tutkimuksessa

Antti Laitinen

Painukaa hiiteen! Muinaispitäjäteorian tarkastelu rautakauden Varsinais-Suomessa

Minna Lomma

Aseita ja koruja. Gender-arkeologinen katsaus neljään varsinaissuomalaiseen ruumiskalmistoon

Jerry Möller

Putkesta ja ruodosta terän lehteen. Rautakauden keihäänkärkien luokittelu yhdistelmätypologialla

Onni-Pietari Puttonen

Antropofagiaa ja kallonpaloja. Kannibalismin merkit Suomen kivikaudessa

Iina Vuorela

Zooarchaeology by Mass Spectrometry. Menetelmän tausta ja tutkimuspotentiaali Suomessa

Kenttätutkimuksia

Opetuskaivaukset

Kaivauksilla löydetty kalmistokiveys dokumentointiin millimetri-paperille. Kuva: Juha Ruohonen

Vuoden 2019 opetuskaivaukset pidettiin elo-syyskuussa Liedon Pettisten Ali-Lampulassa. Paikka valikoitui tutkimuskohteeksi metallinilmainsinharrastajien joulukuussa 2018 tekemien, lähinnä viikinkiaikaiseksi ajoittuvien esinelöytöjen perusteella.

Löytöpaikkojen läheisyyteen tehtiin neljä koeojaa ja yksi laajennusalue sekä kaivettiin kaksi koeuoppaa. Yhteensä tutkimusalueita avattiin noin 50 m², josta suurin osa kaivettiin pohjaan. Löytyneen esineistön perusteella paikkaa on käytetty noin 400-luvulta 1000-luvulle. Kyse on laajasta rautakautisesta kalmistoalueesta, josta tunnistettiin palokuoppahautoja, latomuksia ja matala röykkiö. Erikoisuutena mainittakoon Suomen toinen varma ns. pallokivi.

Kaivausta johti yliopisto-opettaja Juha Ruohonen, projektitutkijana toimi HuK Siiri Tuomenoja ja harjoittelun kaivauksilla suoritti HuK Aksele Tolvi. Kurssille osallistui yhteensä yhdeksän pää- ja sivuaineopiskelijaa.

Kenttätökurssi 2

Aineopintojen Kenttätökurssi 2:n (5 op) tärkein harjoituskohde oli vuonna 2019 Liedon Pettisissä toteutetun opetuskaivauksen yhteydessä löytynyt matalan röykkiön tai kivilatomuksen kaltainen rakenne. Lisäksi tehtiin GPS- ja takymetrimittausharjoituksia kaupungin tullimuurin säilyneellä jäännöksellä, joka myös 3D-skannattiin. Koska kohde sijaitsee Yliopistonmäellä, sitä on aiemminkin käytetty vastaaviin harjoituksiin. Tullimuri oli nyt aiempaa ajankohtaisempi, sillä Museovirasto myönsi vuonna 2019 Turun Kulttuuriyhdistys ry:lle kohteelle hoitoluvan, niin sanottuun *Adoptoi monumentti*-tyyppiseen hankkeeseen. Mittausaineistot ja hoitotyö voivat ehkä tulevaisuudessa tukea toisiaan. Kenttätökurssin vastuopettajana toimi Henrik Asplund.

Vuoden 2019 Kenttätökurssilla 2 testattiin Liedon Pettisissä aiempaa suuremmalla näytöllä varustettua maastotallenninta yhdistettynä GPS-antenniin ja takymetriin. Kuva: Henrik Asplund.

Inventointikurssi

Inventointikurssin kokoontumisia järjestettiin syksyn 2019 aikana Kaarinan Ravattulassa, Liedon Pettisissä ja Salon Perttelin Kaivolassa. Kurssin aikana perehdyttiin maasto-olosuhteissa pintapointintaan, kaivaukseen ja koekuopitukseen, erilaisten kohteiden dokumentointiin sekä metallinilmaisimen käyttöön. Kurssin vetäjänä toimi yliopisto-opettaja Juha Ruohonen.

Inventointikurssilla harjoiteltiin muun muassa kuppikallion tunnistamista ja dokumentointia. Kuva: Juha Ruohonen

Mittausdokumentointia Ristimäellä

Osana suurempaa tutkimushanketta *Yksilö, yhteisö ja yhteiskunta varhaishistoriassa: Ravattulan Ristimäen kirkko ja Suomen kristillistymisen* vuonna 2019 jatkettiin Ristimäen ympäristön kartoitusta. Maastotöissä keskityttiin erityisesti rautakautisen kalmistokiveyksen dokumentointiin. Iloisena yllätyksenä alueelta löydettiin myös uusi kuppikallio. Neljä symmetrisesti aseteltua kuppia ovat 1900-luvulla jääneet hetkeksi ladon kivijalan alle mutta ovat jälleen näkyvillä. Muinaisjäännos nimettiin Siskonkallioksi löytäjänsä mukaan. Ravattulan kylän alueelta tunnetaan nyt seitsemän varmaa ja yksi epävarma kuppikivi tai -kallio. Kenttätöistä vastasivat HuK Siiri Tuomenoja ja FM Sisko Jokisalo.

Maatutkausta Koroisilla

Koroisissa toimiva yhdistys, Elävän kulttuurin Koroinen ry, vuokrasi vuonna 2017 Turun kaupungilta Koroisten tilan 1,5 ha kokoisen pohjoispellon, joka sijaitsee Catilluksentien ja kuusiaidan välisellä alueella. Yhdistystä kiinnosti pelto tutkimuksellisesti kokonaisvaltaisena alueena, joten se tilasi tohtorikoulutettava Jussi Kinnuselta peltoalueen maatutkauksen ”nähdäkseen” paremmin peltopinnan alle. Koko peltoalueen maatutkaus tehtiin 60 cm linjavälein 13.–17.5. ja tuloksena saatiin 418 kappaletta 30–40 metriä pitkiä tutkalinjoja, yhteensä pituudeltaan noin 15 kilometriä. Tutkalinjojen avulla pellon maaperä mallinnettiin vuodenvaihteessa 2019–2020 muutaman metrin syvyyteen. Mallinnuksen perusteella peltoalueella on muokkauskerroksen alapuolella nähtävissä tausta-arvoista poikkeavia alueita ja pitkänomaisia, suuntautuneita ilmiöitä, joiden laadusta ei toistaiseksi ole tietoa. Pellon maaperämallia pyritään kaikin puolin tarkentamaan ja lopulliset tulokset julkistetaan vuonna 2021 Turun synty -teemaisessa SKAS-lehdessä.

Maatutka käytössä. Kuva: Elävän kulttuurin Koroinen

Raision Jokipellon arkeologiset koekaivaukset

Vuonna 2013 metallinetsinnän harrastaja löysi Raision keskustan läheisyydessä olevalta pellolta 1100–1200-luvulle ajoittuvan hopeasormuksen ja joitakin rautakauden lopun pronssiesineitä. Löytöpaikan arkeologiset tutkimukset mahdollistuivat peltoalueen vuokrasopimusten umpeutuessa vuoden 2018 lopussa, jolloin kesälle 2019 suunniteltu koetutkimus oli uusia sopimuksia tehtäessä vuokraajien tiedossa. Koekaivauksen toteuttamiseksi Raision museo Harkko yhdessä Turun yliopiston arkeologian oppiaineen kanssa käynnisti *Pellon arvoitus* -hankkeen.

Hankkeen tavoitteena oli tarjota raisiolaisille viidennen ja kuudennen luokan oppilaille mahdollisuus osallistua arkeologisille kaivauksille ja selvittää, onko pellolla viitteitä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Koekaivaus toteutettiin aikavälillä 2.5.–28.6. Toukokuun aikana kaivauksilla kävi kaivamassa 265 raisiolaista koululaista. Kesäkuussa järjestettyyn yleisökaivausviikkoon osallistui 14 arkeologiasta kiinnostunutta.

Tutkimuksissa peltoalueelle kaivettiin kolme koeojaa ja kuusi koekuoppaa. Tutkittu ala oli 55 neliometriä. Merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei kaivauksessa löytynyt.

Raision kaivauksilla koululaiset pääsivät kokeilemaan arkeologin työtä. Kuva: Jari Näränen

Seilin saaren koekuopitus

Turun yliopiston biodiversiteettiyksikkö teki Koneen Säätiön rahoittaman *Seili, Elämän saari* -hankkeen yhteydessä arkeologisia kaivaustutkimuksia Paraisten Seilin saarella. Tutkimuksista vastasivat FM Janne Rantanen ja FT Mia Lempiäinen-Avci ja kenttätyövaihe toteutettiin 8.–20.7. Koekaivauksia tehtiin neljällä kohteella: 1) Ängesnäs bergenin etelärinne ja vanha peltoalue, 2) Seilin (Själö/Fogdeby) kylätontti, 3) Seili Mielisairaalan puisto ja 4) Seili Kirkkoniemi. Koekuopissa havaituista kulttuurikerroksista kerättiin maanäytteitä mikro- ja makrofossiilianalyysyä varten. Hankkeen tavoitteena on rekonstruoida Seilin saarella tapahtunut eliö- ja luonnonympäristön muutos ja tunnistaa ihmisen rooli muutoksessa. Ängesnäs bergenin eteläpuolella näytteitä kerättiin 1800–1900-lukujen peltokerroksesta, Seilin kylätontilla tavoitettiin kulttuurikerrokset 1900-luvulta vähintään 1700-luvulle. Mielisairaalan puiston historiallisella puisto- ja puutarha-alueella löytyi 1800–1900-lukujen puutarhakerroksia, Kirkkoniemessä tutkittiin lepraparantolaan kuulunutta 1600-luvun rakennusjäännöstä. Viimeksi mainitulla kohteella tehtiin rakennusteknisiä havaintoja ja löydettiin leprasairaiden arkea valaisevia esinelöytöjä, kuten liitupiipun fragmentti, ikkunalasia ja monipuolista eläinluuainesta. Projektin arkeologisen osuuden kenttätyövälineistö ja jälkityötilat saatiin Turun yliopiston arkeologian oppiaineelta, joka on yksi hankkeen yhteistyötahoista.

Mullankaivajat-hanke Juvalla

Suomen Kulttuurirahaston rahoittaman Juvan Mullankaivajat -apurahan avulla toteutettiin yhteistyössä Juvan kunnan kanssa Juuret syvällä Juvan kylissä -hanke. Kaikkien lähes viidensadan Juvan koululaisen kanssa tehtiin pintapoimintaa ja metallinilmaisinospektointia eri puolilla Juvaa toukokuun ja lokakuun 2019 aikana. Marraskuussa järjestettiin lisäksi erityinen jälkityöviikko. Kenttätöistä vastasi yliopisto-opettaja Juha Ruohonen apunaan FM Anne-Mari Liira ja fil.yo. Venla Hämäläinen.

Tutkimushankkeet

Archaeological Science in Turku
Georges Kazan: Turun yliopisto

Arkeobiologiaa Seilin saarella
Ilari Sääksjärvi ja Mia Lempiäinen-Avci: Turun yliopisto (biodiversiteettiyksikön ja arkeologian yhteishanke)

Arkeologisten kokoelmien 3D-digitoinnin opetus-, tutkimus- ja tiedotushanke
Visa Immonen: Turun yliopisto, Turun museokeskus ja Aboa Vetus & Ars Nova -museo

CAJU – Casagranden korttelin ja nk. Julinin tontin kaivausten arkeologisen aineiston digitointi, tarkastelu ja tutkimus
Liisa Seppänen: Turun yliopisto ja Museovirasto

Identifying Species by Peptide Mass Fingerprinting / Zooarchaeology by Mass Spectrometry (Zooms)
Georges Kazan: Turun yliopisto

Juvan Partalan Kuninkaankartano
Juha Ruohonen: Turun yliopisto ja Juvan kunta

Juuret syvällä Juvan kylissä (Mullankaivajat-hanke)
Juha Ruohonen: Turun yliopisto ja Juvan kunta

Kaunista ja katoavaa: Kosteikkojen orgaanisten arkeologisten aineistojen kerrostuminen ja säilyminen
Satu Koivisto: Suomen Akatemia ja Turun yliopisto

Kirjasalon tasavallan historia ja sisällissodan taistelut Kannaksen rintamalla
Hannu Takala: Lahden kaupunginmuseo ja Venäjän tiedeakatemia (Aineellisen Kulttuurin Historian Instituutti)

Liedon Pettisten rautakautinen nekropoli

Juha Ruuhonen: Turun yliopisto

Muutoksen veistäjät – Puun käyttö Koillis-Euroopassa 1100–1600

Visa Immonen: Turun yliopisto

Myntstudier-nettilehti

Eeva Jonsson ja Juha Ruuhonen: Turun yliopiston arkeologian oppiaine ja Tukholman yliopiston numismaattinen työryhmä

Naapurista lainaamassa – Kulttuurikontaktit karjanhoidon kehittäjänä

Itämeren pohjoisosassa esihistoriallisena ja historiallisena aikana

Auli Bläuer: Luonnonvarakeskus (yhteistyössä Turun yliopiston kanssa)

Pellon arvoitus (Raision Jokipelto)

Jari Näränen: Turun yliopisto ja Raision museo Harkko

Relics as material evidence: establishing a new, interdisciplinary field

Georges Kazan: Turun yliopisto ja Oxford Relics Cluster

Suomalaisten museokokoelmien taikaesineet – kansanuskon arkeologia

Sonja Hukantaival: Turun yliopisto

Turun tuomiokirkon pyhänjäännökset ja pyhimyskultti

Jussi-Pekka Taavitsainen: Turun yliopisto

Uudet linnavuoret ja rautakautiset asuinpaikat ilmakuvissa

Janne Rantanen ja Jasse Tiilikkala: Turun yliopisto

Yksilö, yhteisö ja yhteiskunta varhaishistoriassa: Ravattulan Ristimäen kirkko ja Suomen kristillistyminen

Juha Ruuhonen: Turun yliopisto

Lisäksi oppiaineen tohtorikoulutettavilla on väitöskirjatyöhönsä liittyen meneillään lukuisia kunnianhimoisia ja tuoreista näkökulmista ponnistavia tutkimushankkeita.

Apurahat

Hege Hollund, Universitetet i Stavanger, Arkeologisk museum (affilioituneena Mia Lempiäinen-Avci): *Future preservation of past life: A multidisciplinary investigation into preservation of ancient biological remains from medieval cemeteries*
Norwegian Research Council, **8 000 000 €**

Satu Koivisto: *Kaunista ja katoavaa: Kosteikkojen orgaanisten arkeologisten aineistojen kerrostuminen ja säilyminen*
Suomen Akatemia, **258 146 €**

Visa Immonen: *Turun vanhankaupungin kulttuuriperintö unelmina, taistelutantereena ja urbaaniympäristönä*
Turun kaupunkitutkimusohjelma, **125 000 €**

Juha Ruohonen: *Yksilö, yhteisö ja yhteiskunta varhaishistoriassa: Ravattulan Ristimäen kirkko ja Suomen kristillistyminen*
Alfred Kordelinin säätiö (3. vuosi), **77 000 €**

Eeva Jonsson: *Väitöskirjatyö Fluctuations in the import of coins from the German Empire c. 945–1145*
Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning, **455 000 SEK**

Teija Alanko: *Historiallisia verkostoja ja menneisyyden urbaania kasvillisuutta kasviarkeologian kautta selvittävään väitöksen jälkeiseen tutkimukseen*
Suomen kulttuurirahasto, Harry Hendusen rahasto, **30 000 €**

Visa Immonen: *Turun keskiaikaiset maaseutukylät osana kaupungistumisen historiaa*
Jenny ja Antti Wihurin rahasto, **30 000 €**

Jussi Moisio: *Väitöskirjatyö*
Suomen Kulttuurirahasto, **29 000 €**

Jussi Kinnunen: *Väitöskirjatyö Turun keskiaikaisen kaupungin kartoitus arkeologisten kaupunkikaivausten digitaalisen mallinnuksen avulla*
Emil Aaltosen säätiö, **28 250 €**

Joonas Kinnunen: *Väitöskirjatyö*
Koneen säätiö (4. vuosi), **28 320 €**

Ville Mantere: *Väitöskirjatyö*
Suomen Kulttuurirahasto (3. vuosi), **24 000 €**

Jari Näränen (Raision museo Harkko ja arkeologian oppiaine): *Pellon arvoitus -hanke (Raision Jokipelto)*
Suomen kulttuurirahasto, Mullankaivajat, **23 000 €**

Aki Arponen: *Bomulls tidiga historia i Norden*
Kungliga Vitterhetsakademien, Stiftelsen Agnes Geijers fond för nordisk textilforskning, **174 000 SEK**

Kim Krappala: *Väitöskirjatyö*
Suomen Kulttuurirahasto, Satakunnan rahasto, **12 000 €**

Heini Kirjavainen: *Arkeologisia tekstiilejä käsittelevä väitöskirjatyö*
Suomen kulttuurirahasto, Eeva Rauhankallion rahasto, **8 000 €**

Juha Ruohonen ja Ville Laakso: *Laatokan Karjalan 1600-luvun atlas*
Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö, **5 000 €**

Kim Krappala: *Väitöskirjatyö*
TOP-säätiö, **4 800 €**

Jussi Moisio: *Väitöskirjan luonnontieteelliset analyysit (Satakunnan aineistot)*
Suomen kulttuurirahasto, Satakunnan rahasto, **4 000 €**

Riku Kauhanen: *Tietokirjan kirjoittaminen*
Suomen tietokirjailijat ry, **3 500 €**

Liisa Seppänen: *Tietokirjan kirjoittaminen*
Suomen tietokirjailijat ry, **3 500 €**

Liisa Seppänen: *Bono consilio – Turun Pyhän Hengen vainajat kappelissa ja kirkkomaalla*
Turun Yliopistosäätiö (1. vuosi), **2 399 €**

Kim Krappala: *Väitöskirjatyö*
Alfred Kordelinin säätiö, Rauman rahasto, **2 200 €**

Silja Aalto: *Pro gradu -tutkielma Turun keskiaikaisten kyläonttien kasvillisuudesta*
Turun kaupungin kaupunkitutkimusohjelma, **2 000 €**

Joonas Kinnunen: *Väitöskirjan tutkimuskuluihin*
Koneen säätiö, **1 500 €**

Liisa Seppänen: *Matka-apuraha*
Turun Yliopistosäätiö, **800 €**

Ville Mantere: *Matka-apuraha*
Turun Yliopistosäätiö, **750 €**

Veronika Pastsenko: *Ravattulan Ristimäen hautapiirrookset*
Suomen muinaistutkimuksen tuki ry, **600 €**

Heini Kirjavainen: *Ravattulan Ristimäen arkeologinen tekstiilitutkimus*
Suomen muinaistutkimuksen tuki ry, **500 €**

Joonas Kinnunen: *Väitöskirjan tutkimuskuluihin*
Turun yliopiston yhteinen stipendiraahasto, **500 €**

Joonas Kinnunen: *Väitöskirjan tutkimuskuluihin*
Tohtorihjelma Juno, **500 €**

Jussi Moisio: *Matka-apuraha*
Tohtoriohjelma Juno, **500 €**

Ville Mantere: *Matka-apuraha*
Tohtoriohjelma Juno, **450 €**

Silja Aalto: *Turun keskiaikaisten kylätonttien kasvillisuuden kartoittaminen*

Suomen muinaistutkimuksen tuki ry, **400 €**

Ville Mantere: *Matka-apuraha*
Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto, **185 €**

Jussi Moisio: *Residenssi Tartton Villa Tammekannissa*
Turun yliopistosäätiö, **3 viikkoa**

3D-projekti on yksi vuonna 2019 alkeneista hankkeista.

Kuva: Annukka Debenjak-Ijäs

Juvan Partala

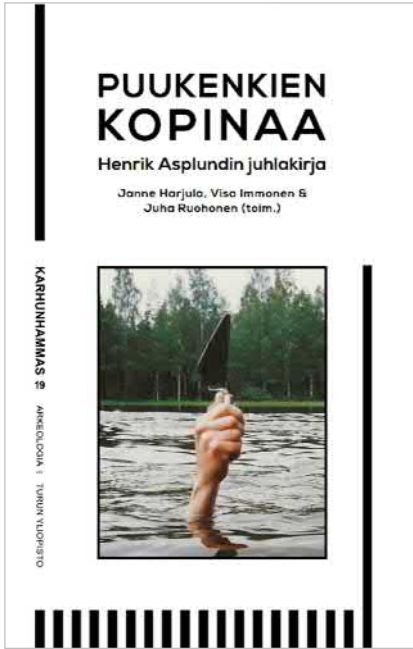
Kirsi Vertainen ja Juha
Ruuhonen

Juvan kunta

384 s.

Juvan Partala kertoo eteläsavolaisen kartanon elämästä Männymäen harjanteella rautakaudelta nykyaikaan. Sijainti Suuren Savontien varrella on muovannut kartanon historiasta kiehtovan yhdistelmän, jossa vahva paikallinen kansankulttuuri yhdistyy kansainvälisiin vaikutteisiin. Samat teemat kulkevat läpi koko matkan menneisyydestä nykypäivää kohti paikan kehityskaaren kulkiessa kaskiruista viljelevästä talonpoikaistilasta kuninkaankartanoksi ja säätyläissuvun omistuksesta kulttuurielämyksiä tuottavaksi matkailutilaksi.

Kirja keskittyy Partalan kartanoon ja siihen, mitä kartano on edustanut vuosisatojen aikana. Pääosassa ovat kartanon asukkaat isäntä- ja palvelusväkineen, heidän elinkeinonsa, tapansa, käyttämänsä esineet ja aineellinen kulttuurinsa. Kirjan ovat kirjoittaneet kansatieteilijä Kirsi Vertainen ja arkeologi Juha Ruuhonen. Molemmat ovat kokeneita Partala-tutkijoita.

Puukenkien kopinaa –
Henrik Asplundin juhlaKirja

Toim. Janne Harjula, Visa
Immonen ja Juha Ruohonen

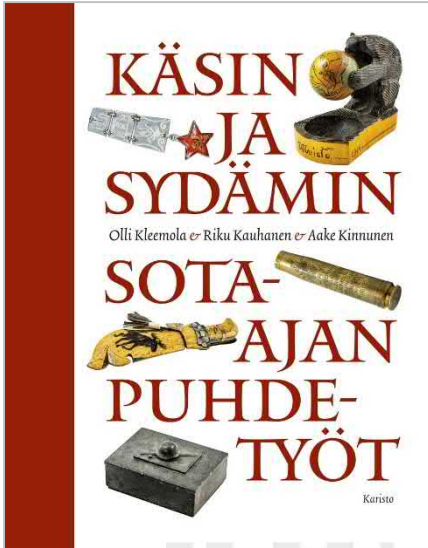
Karhunhammas 19

Arkeologia, Turun yliopisto

383 s.

Puukenkien kopinaa on juhlaKirja filosofian tohtorille, dosentti Henrik Asplundille. Kirjan kaikki artikkelit liittyvät tavalla tai toisella hänen monipuoliseen ja mittavaan uraansa arkeologina, opettajana ja tutkijana. Ne valaisevat kiinnostavia arkeologisia tutkimuskysymyksiä ulottuen esihistorian hämärästä myöhäiselle historialliselle ajalle. Käsitellyssä ovat niin kalmistot, keramiikka, elinkeinot, muinaiskasvit ja luututkimus kuin muinaismuistohallinto, uskomukset ja arkeologian hyödyntämät uusimmat teknologiat. Artikkelien kirjoittajiksi on valikoitunut kollegoita ja yhteistyökumppaneita Henrik Asplundin pitkän uran eri vaiheista. Valokuvien ja anekdoottien kautta saadaan välähdys myös Henrik Asplundin työ- ja siviilipersoonasta.

”Henkan kanssa on mukavaa työskennellä. Asiat tehdään kunnolla ja yksi kerrallaan, eikä turhanpäiväistä asiasta toiseen hyppimistä ole. Huumorikin pilkistää esiin aina päivän mittaan.”

Käsin ja sydämin
– Sota-ajan puhdetyöt

Olli Kleemola, Riku Kauhanen
ja Aake Kinnunen

Karisto

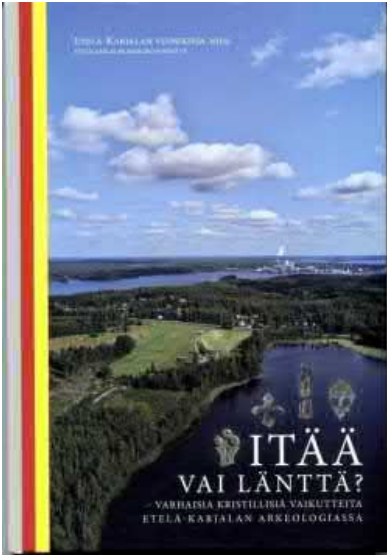
282 s.

Rintamapuhdetyöt ovat monelle suomalaiselle tuttu ilmiö. Useista suomalaiskodeista löytyy vieläkin alumiinisia puukontuppia, tuohisia

rasioita tai tykinhylsystä tehtyjä maljakoita, jotka ovat syntyneet jatkosodan pitkän asemasotavaiheen aikana. Harva kuitenkaan tietää, että puhdetyöilmion juuret voidaan jäljittää esihistoriaan saakka tai että jatkosodan puhdetyöinnostus kasvoi ajoittain jopa teollisuusmittoihin.

Käsin ja sydämin avaa uusia näkökulmia rintamapuhdetöiden historiaan. Keitä olivat puhdetöiden tekijät? Millaisilla työkaluilla he työskentelivät ja mitä materiaaleja he käyttivät? Miten sodanjohto pyrki kontrolloimaan puhdetöiden tekoa? Aiemmin hyödyntämätön arkistomateriaali tuo autenttista ajankuvaa jatkosodan vuosilta. Kokonaisuutta täydentää runsas kuvitus puhdetöiden teosta sekä Aake Kinnusen ottamat tasokkaat kuvat nykypäivään säilyneistä esineistä.

Olli Kleemola (s. 1987) on valtiotieteiden tohtori, sotahistorioitsija ja tietokirjailija, joka on kerännyt rintamapuhdetöitä sekä sotavalokuvia n. 20 vuoden ajan, ja hänen kokoelmassaan on n. 700 puhdetyöesineitä. Riku Kauhanen (s. 1986) on erikoistunut konfliktiarkeologiaan, muistitietoon ja arkistotutkimukseen. Aake Kinnunen (s. 1985) on vapaa toimittaja ja valokuvaaja.

Itää vai länttä?
– Varhaisia kristillisiä
vaikutteita Etelä-Karjalan
arkeologiassa

Jukka Luoto ja Ilkka Pylkkö

Etelä-Karjalan vuosikirja 2019

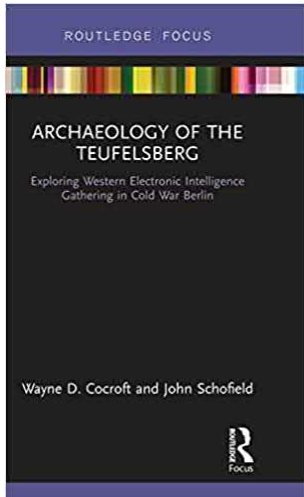
Etelä-Karjalan maakuntayhdistys

170 s.

Arkeologian harrastus on suuntautunut viime vuosina aivan uusille urille metallinilmaisinten käytön ansiosta. Paljon uutta aineistoa on tullut päivänvaloon Etelä-Karjalassa erityisesti Ruokolahden-Imatran-Rautjärven alueella. Löydöstö on niin runsasta, että voidaan sanoa metallinetsintätoiminnan muuttaneen tietämystä koko maakunnan esihistoriasta.

Metallinetsijöiden löytöjä ei yleensä ole yksittäisten esineiden tunnistamisen lisäksi analysoitu. Kirja pyrkii astumaan yhden askeleen eteenpäin esittelemällä löydetty ristiaiheiset esineet. Ilmeisesti alue ei olekaan jäänyt läntisen katolisen maailman ja ortodoksisen idän kirkon välimaastoon. Teos kertoo näistä ristilöydöistä ja pohtii niiden merkitystä. Samalla kirja kuvaa ristien löytöpaikkoja ja niiden yhteydestä löydettyä muuta esineistöä.

Kaikkiaan teos pyrkii valaistessaan alueen varhaiskristillisyyttä antamaan positiivisen kuvan siitä, mihin metallinetsintäharrastus voi parhaimmillaan johtaa.

Archaeology of the Teufelsberg: Exploring Western Electronic Intelligence Gathering in Cold War Berlin

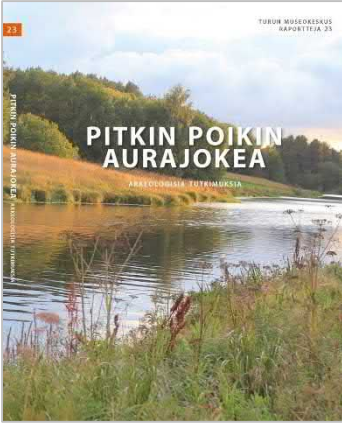
Wayne D. Cocroft ja John Schofield

Routledge

188 s.

For over 50 years, the white radomes of the Teufelsberg have been one of Berlin's most prominent landmarks. For half of this time the city lay over 100 miles behind an 'Iron Curtain' that divided East from West, and was surrounded by communist East Germany and the densest concentration of Warsaw Pact military forces in Europe. From the vantage point high on the Teufelsberg, British and American personnel constantly monitored the electronic emissions from the surrounding military forces, as well as high-level political intelligence. Today, the Teufelsberg stands as a contemporary and spectacular ruin, representing a significant relic of a lost cyber space of Cold War electronic emissions and espionage.

Based on archaeological fieldwork and recently declassified documents, this book presents a new history of the Teufelsberg and other Western intelligence gathering sites in Berlin. At a time when intelligence gathering is once more under close scrutiny, when questions are being asked about the intelligence relationship between the United States and Russia, and amidst wider debate about the US's National Security Agency (NSA) intelligence programmes, sites like the Teufelsberg raise questions that appear both important and timely.

Pitkin poikin Aurajokea
– Arkeologisia tutkimuksia

Toim. Riikka Mustonen ja Tanja Ratilainen

Turun museokeskus

Raportteja 23

204 s.

*Pitkin poikin Aurajokea teoksessa on neljätoista artikkelia, joissa kerrotaan uusimmista Aurajokilaakson alueella tehdyistä arkeologisista tutkimuksista. Teos on omistettu maakunnallisesta arkeologiasta vuosi-
na 2011–2017 vastanneen tutkija Kaisa Lehtosen muistolle. Kirjoittajina on muun muassa luututkimuksen, numismatiikan, kansanuskon, tekstiilitutkimuksen ja eri aikakausien asiantuntijoita.*

Kirjan esihistoriaan sijoittuvissa artikkeleissa kerrotaan Röntämäen Riihivainion kivikautisesta muinaispellosta, mediassakin huomiota herättäneestä Keetterinmäen rahakätköstä, rautakautisista hautalöydöistä Kaarinan Kirkkomäessä ja Maarian Taskulassa, asuinpaikkojen etsimisestä ilmakuvien avulla ja valotetaan Suomen vanhimman tunnetun kirkonpaikan (Ravattulan Ristimäki) yleisöarkeologista toimintaa. Kirjan historialliseen aikaan sijoittuvissa artikkeleissa kerrotaan Turun alueen kadonneista kylätonteista, kaupungin synnystä ja Aurajoen rantojen rakentamisesta kaupungin alueella sekä uudelleenarvioidaan Aboa Vetus & Ars Nova -museon kohdalla tapahtunutta rannansiirtymistä. Lisäksi pohditaan Koroisista ja tuomiokirkon vierestä löytyneiden keskiaikaisten tiilien alkuperää, valotetaan keskiaikaisten tekstiilien värjäämistä ja tuontia, kerrotaan 1700-luvulla nykyisen Linnankadun varrella sijainneen savenvalajien tontin historiasta ja kaupunkia 1800-luvulla useaan otteeseen kurittaneesta koleraepidemiasta sekä Kakolanrinteen unohdetun hautausmaan tutkimuksista.

Helsinki Harvest: Proceedings of the 11th Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology

Toim. Kristiina Mannermaa, Mikael A. Manninen, Petro Pesonen ja Liisa Seppänen

Monographs of the Archaeological Society of Finland 7

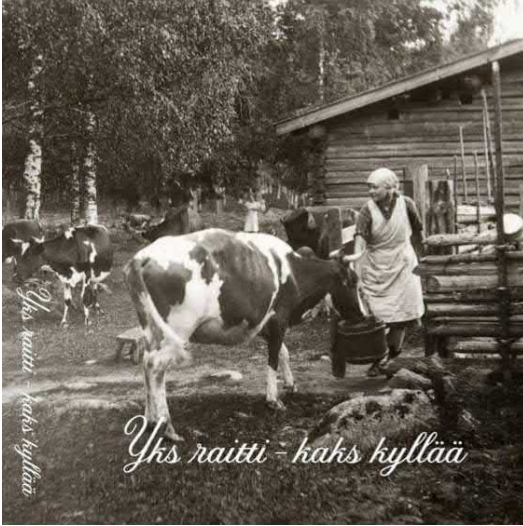
Suomen arkeologinen seura

195 s.

The papers in this volume are the harvest of the SMIA XI conference that took place in Helsinki, Finland, October 20th–23rd 2015 and they cover a variety of the conference themes.

The joint themes of the twin conference included the Baltic Sea, Demography, diet and health, Geophysical prospection, and Current challenges for scientific dating methods. For SMIA XI papers concerning material studies – elemental analyses, dating methods, stable isotopes, geophysical prospection, osteology and paleopathology, ancient DNA, biological indicators, paleoclimate, paleodemography, and new methods and techniques, were also invited.

It is not unwarranted to say that the present volume gives a representative crosssection of the methodological and topical issues at the center of scientific archaeology, not only in 2015, but also today.

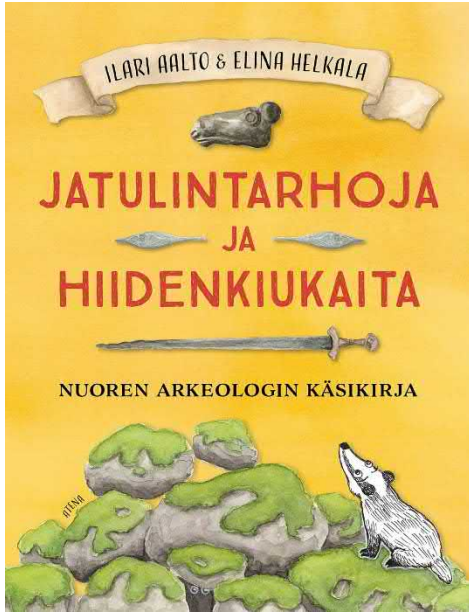
Yks raitti – kaks kyllää
Hykkilän ja Lunkaan
kyläkirja

Toim. Havola, Marketta;
Kostet, Jenna; Kostet,
Juhani; Norbäck, Juhani &
Hanna-Maria Pellinen

Hykkilän ja Lunkaan
Nuorisoseura Ahjo ry

335 s.

Lounais-Hämeen Tammelan pitäjässä on kaksi kylää, jotka sijaitsevat syrjässä vanhoilta pääteiltä, kapean Kuivajärven itäisellä rannalla. Kylissä säilyneet perinteiset tavat herättivät kiinnostusta jo 1920-luvulla, jolloin Helsingin yliopiston Hämäläis-Osakunnan ylioppilaat kiersivät täällä keräämässä aineistoa. Myös kotiseututyölle omistautuneet kirjailijat Jalmari Finne ja professori Esko Aaltonen osallistuivat näiden kylien muistojen ylläpitoon ja tallentamiseen. 2000-luvulla uusi tutkijasukupolvi jatkoi perinteiden tallentamista, valokuvaamista ja kylien tutkimista. Näin syntyi Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja, jossa on ensimmäisen kerran julkaistu yksissä kansissa sadan vuoden aikana kylissä kerätty tutkimus- ja valokuva-aineisto.

Jatulintarhoja ja hiidenkiukaita
Nuoren arkeologin käsikirja

Ilari Aalto ja Elina Helkala

Atena

85 s.

Oletko koskaan miettinyt, minkä kaiken päällä kävelet? Tiesitkö, että entisaikojen asukkaat ovat jättäneet itsestään salaperäisiä merkkejä?

Jatulintarhoja ja hiidenkiukaita vie nuoren arkeologin tutkimusmatkalle Suomen muinaishautojen, kalliomaalausten ja linnanraunioiden maailmaan. Upeasti kuvitettu tietokirja kertoo, miten arkeologit tekevät menneisyyden salapoliisitutkimusta ja mitä he voivat päätellä muinaislöydöistä. Arkeologien mukana sukellaan laivanhilyille ja kaivaudutaan maan alle – aina 11 000 vuoden taakse.

Koulukirjat jättävät kertomatta, miksi keskiaikainen huussi on arkeologille aarre: Tästä kirjasta selviää myös, miksi Pohjanmaalla haudattiin vainajia suolampeen ja oliko Suomessa viikinkejä.

Ilari Aalto ja Elina Helkala ovat aiemmin kirjoittaneet suositut tietokirjat Matka muinaiseen Suomeen ja Matkaopas keskiajan Suomeen, josta he saivat Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon. Ilari Aalto on arkeologi ja tehnyt tutkimusta Aboa Vetus & Ars Nova -museossa. Elina Helkala on kuvataiteilija ja muinaistekniikan artesaani.

Muut julkaisut

A

Aalto, Ilari 2019. Turun Säkömäellä metallia etsimässä. *Arkeologia nyt!* 2019: 14–17.

Aalto, Ilari 2019. Yleisöarkeologiaa Turun ytimessä. *Hiisi 2/2019*: 26–34.

Aalto, Ilari & Mattila, Elina 2019. Puutarha-arkeologiaa yleisön kanssa: Aboa Vetus & Ars Nova -museon kaivaukset 2018. *SKAS 2/2019*: 38–46.

Asplund, Henrik; Moisio, Jussi; Salomaa, Sanni; Bläuer, Auli 2019. Digging Deeper into an Iron Age Cairn – Rethinking Roismala Ristimäki in Sastamala, Finland. *Fennoscandia Archaeologica XXVI*: 108–129.

B

Beale, Gareth; Schofield, John & Austin, Jim 2019. The archaeology of the digital periphery: Computer mice and the archaeology of the early digital era. *Journal of Contemporary Archaeology* 2019:5:2:154–173.

Bläuer, Auli 2019. Eurajoen keskiaikaisen Linnmaan linnan luuaineisto – yhteenveto. Teoksessa *Puukenkien kopinaa – Henrik Asplundin juhlaKirja*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 261–275.

Bläuer, Auli; Pukkila, Jouko & Saloranta, Elina 2019. Teurasjätettä rannalla – Uudenkaupungin rannan käyttöhistoriaa luututkimuksen kautta. *SKAS 2/2019*: 2–16.

Bläuer, Auli; Harjula, Janne; Helamaa, Maija; Lehto, Heli & Uotila, Kari 2019. Zooarchaeological evidence of large-scale cattle metapodial

processing in the 18th century in the small town of Rauma, Finland. *Post-Medieval Archaeology* 53:2:172–185.

E

Etu-Sihvola, Heli; Bocherens, Hervé; Drucker, Dorothee; Junno, Aripekka; Mannermaa, Kristiina; Oinonen, Markku; Uusitalo, Joonas & Arppe, Laura 2019. The dIANA database – Resource for isotopic paleodietary research in the Baltic Sea area. *Journal of Archaeological Science: Reports* 24: 1003–1013.

G

Genoud, Guillaume; Lehmuskoski, Johannes; Bell, Steven; Palonen, Vesa; Oinonen, Markku; Koskinen-Soivi, Marja-Leena & Reinikainen, Matti 2019. Laser Spectroscopy for Monitoring of Radiocarbon in Atmospheric Samples. *Analytical Chemistry* 91:19: 12315–12320.

H

Harjula, Janne 2019. For the sake of hair and soul. Medieval antler comb with runic inscription Ave from Turku. Teoksessa Ljung, Cecilia; Andreasson Sjögren, Anna; Berg, Ingrid; Engström, Elin & Hållans Stenholm, Ann-Mari (red.). *Tidens landskap. En vänbok till Anders Andrén*. Lund: Nordic Academic Press: 242–244.

Harjula, Janne; Immonen, Visa & Ruohonen, Juha 2019. Alkusanat. Teoksessa Harjula, Janne; Immonen, Visa & Ruohonen, Juha (toim.) 2019. *Puukien kopinaa – Henrik Asplundin juhla- ja muistokirja*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 8.

Harjula, Janne; Immonen, Visa; Salonen, Kirsi & Ratilainen Tanja 2019. Keskiajan sarastaessa -hanke: Retrospektio. *Arkeologia NYT!* 2019: 25–27.

Helama, Samuli & Oinonen, Markku 2019. Exact dating of the Meghalayan lower boundary based on high-latitude tree-ring isotope chronology. *Quaternary Science Reviews* 214: 178–184.

Helama, Samuli; Saranpää, Pekka; Pearson, Charlotte L.; Arppe, Laura; Holopainen, Jari; Mäkinen, Harri; Mielikäinen, Kari; Nöjd, Pekka; Sutinen, Raimo; Taavitsainen, Jussi-Pekka; Timonen, Mauri; Uusitalo, Joonas & Oinonen Markku 2019. Frost rings in 1627 BC and AD 536 in subfossil pinewood from Finnish Lapland. *Quaternary Science Reviews* 204: 208–215.

Holmqvist-Sipilä, Elisabeth; Wessman, Anna; Mänttari, Irmeli & Lahaye, Yann 2019. Lead isotope and geochemical analyses of copper-based metal artefacts from the Iron Age water burial in Levänluhta, Western Finland. *Journal of Archaeological Science: Reports* 26: 101854.

Hukantaival, Sonja 2019. Horses, Vipers, Cats, and Sharp Tools: The agency of hidden charms in the Finnish non-mechanistic worldview. Teoksessa Billingsley, John; Harte, Jeremy & Hoggard, Brian (ed.). *Hidden Charms 2. Exploring the Magical Protection of Buildings. Transactions of the conference 2018*. Hebden Bridge: Northern Earth Books: 77–85.

Hukantaival, Sonja 2019. Ukonvaajojen monet kasvot – Luokittelu- ja tulkintakysymyksiä. Teoksessa Harjula, Janne; Immonen, Visa & Ruohonen, Juha (toim.) 2019. *Puukenkien kopinaa – Henrik Asplundin juhla- ja tutkimusraportti*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 345–381.

Hukantaival, Sonja; Liira, Anne-Mari & Paasikivi, Sofia 2019. Turun unohdettu kolerahautausmaa – Arkeologisia tutkimuksia Kakolanmäen länsijuurella. Teoksessa *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 187–197.

|
Immonen, Visa 2019. En arkeolog som minister – Julius Ailio. I *Ett hundraårigt värv*. Helsingfors: Museiverket.

Immonen, Visa 2019. Kulturarvet är inte utan utopier. I *Ett hundraårigt värv*. Helsingfors: Museiverket.

Immonen, Visa 2019. Monasticism in border landscape – Religious orders in medieval Finland. Teoksessa Bhreathnach, Edel; Krasnodębska-D’Aughton, Małgorzata & Smith, Keith (ed.), *Monastic Europe: Medieval Communities, Landscapes, and Settlements*. (Medieval Monastic Studied 4). Turnhout: Brepols: 303–328.

Immonen, Visa 2019. No heritage without utopias – The Finnish case. Teoksessa Ljung, Cecilia; Andreasson Sjögren; Anna; Berg, Ingrid; Engström, Elin; Hållands Stenholm, Ann-Mari; Jonsson, Kristina; Klevnäs, Alison; Qviström, Linda & Zachrisson, Torun (toim.), *Tidens landskap: En vänbok till Anders Andrén*. Lund: Nordic Academic Press: 267–268.

Immonen, Visa 2019. Tontun karkotus maanalaisesta Turusta. *Kritiikki* 1/2019: 20–24.

Immonen, Visa 2019. Turun tuomiokirkko ansaitsee enemmän. *Lastuja Suomen historiasta*. Turun yliopiston Suomen historian oppiaineen blogi. 21.3.2019.

Immonen, Visa & Räsänen, Elina 2019. From passion to bereavement – The Klaus Holma Memorial Collection at the Lahti City Museum, Finland. *Journal of the History of Collections* 2019: 1–12.

Immonen, Visa; Etu-Sihvola, Heli & Liira, Anne-Mari 2019. Pääkallon tarina. Teoksessa Lipkin, Sanna; Kallio-Seppä, Titta; Tranberg, Annemari & Väre, Tiina (toim.). *Toinen jalka haudassa: Juhlakirja Juhani Kostetille*. Oulu: Oulun yliopisto: 105–112.

Immonen, Visa & Veinio, Joanna 2019. Aikataulutettu vai omaan tahtiin suoritettava verkkokurssi? Kahden erilaisen suoritustavan vertailututkimus. *Yliopistopedagogiikka* 2/2019.

Immonen, Visa & Savolainen, Panu 2019. Turun kylätonttien tutkimus alkaa – Tapaus Kakskerta. *Hiisi* 2/2019: 19–25.

Immonen, Visa & Ratilainen, Tanja 2019. Teknologiaa, yhteistyötä ja tunteita: Arkeologisten löytöjen 3D-digitointi Turussa. *Varsinais-Suomen kulttuuriperintöblogi*. 26.8.2019.

J

Jonsson, Eeva 2019. Myntstudier 2019:1 med tema Finland. *Svensk Numismatisk Tidskrift* 2019:8: 192–193.

Jonsson, Eeva 2019. Rara mynt och medeltida myntoffer från Västerås domkyrka. Teoksessa Ekström, Curt; Gunnarsson, Bo; Holmberg, Kjell & Wijk, Magnus (red.) *Samlad glädje 2019. Numismatiska Klubben i Uppsala 1969–2019*: 157–166.

Jonsson, Eeva 2019. Två extremt rara Gustav I Vasas åbokklippingar funna i Småland och deras koppling till det Nordiska Sjuårskriget. *Myntstudier* 2019:1: 29–36.

Jonsson, Eeva 2019. Uudelleen löydetty. Pohjoismaiden ainoa kiinalainen cash-raha viikinkiajalta. *Numismaattinen Aikakauslehti* 2019:2: 25–28.

K

Karhu, Kristiina; Hilasvuori, Emmi; Järvenpää, Marko; Arppe, Laura; Christensen, Bent; Fritze, Hannu; Kulmala, Liisa; Oinonen, Markku; Pitkänen, Juha-Matti; Vanhala, Pekka; Heinonsalo, Jussi & Liski, Jari 2019. Similar temperature sensitivity of soil mineral-associated organic carbon regardless of age. *Soil Biology & Biochemistry* 136: 107527.

Kauhanen, Riku 2019. Kun puhdetöistä tuli villitys – jopa Turun Honkapirtti tehtiin puhdetöinä. *Turun Sanomat* 3.11.2019.

Kauhanen, Riku 2019. Lietolaisten talvisota. *Varsinais-Suomen sotaveteraanien joulu* 2019: 92–94.

Kauhanen, Riku 2019. Sota-aikojen puhdetyöt. *Joulukannel* 2019: 12–14.

Kauhanen, Riku 2019. Tuntematon, Pohjantähti ja muistitieto. *Turun Sanomat* 4.12.2019.

Kauhanen, Riku; Heimo, Anne & Pihlman, Sirkku 2019. Sirkkala 1918–2018: Vankileiristä muistin paikaksi ja kulttuuriperintökohteeksi. *Historia nyt – Turun Historiallisen Yhdistyksen jäsenlehti* 2/2020: 6–11.

Kazan, Georges; Farber, Eleanor & Higham, Thomas 2019. Etude scientifique de la relique du bras de St Jacques-le-Majeur à la Collégiale St Jacques-le-Mineur de Liège. In George, Philippe. Un grand reliquaire liégeois aux pieds de la toute nouvelle Tour Eiffel en 1889, *Bulletin du Vieux Liège*: Octobre 2019.

Kazan, Georges & Higham, Thomas 2019. Researching relics: new interdisciplinary approaches to the study of historic and religious

objects. Teoksessa Hope, Steffen; Bjerregaard, Mikael Manøe; Hedeager Karg, Anne & Runge, Mads. *Life and cult of Cnut the Holy – The first royal saint of Denmark. Report from an interdisciplinary research seminar in Odense. November 6th to 7th 2017* (Kulturhistoriske studier i centralitet 4). Odense Bys Museer: 142–167.

Kinnunen, Joonas 2019. Musta surma muutti Eurooppaa, mutta ei vain huonolla tavalla. *Turun Sanomat* 13.7.2019.

Kinnunen, Joonas 2019. Weight or Density Corrected Value? Using Density Derived Key Ratio for Additional Accuracy to Intercomparability of Medieval and Historical Artifact Groups. *International Journal of Historical Archaeology* 24: 62–78.

Kinnunen, Jussi 2019. Digitaalinen historiantutkimus keskiajan Turun mallintamisen metodina. *Turun Sanomat*, alio, 30.6.2019.

Kinnunen, Jussi 2019. Kannettavien pXRF-kenttäanalysointoreiden käytön ja tulosten laadunvarmistus arkeologisessa tutkimuksessa ja julkaisemisessa. Teoksessa *Puukenkien kopinaa – Henrik Asplundin juhla-kirja*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 279–297.

Kinnunen, Jussi 2019. Turun keskiaikaisen kaupungin kartoitus arkeologisissa kaupunkikaivauksissa löytyneiden rakennusjäännösten digitaalisen mallinnuksen avulla. *SKAS* 1/2019: 48–60.

Kinnunen, Jussi 2019. Turun rannansiirtymisen uudelleenarviointi ja vertailu arkeologisten kaupunkikaivausten dendrokronologiseen ajoitusaineistoon. *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 121–134.

Kinnunen, Jussi & Seppänen Liisa 2019. Geoarchaeology, bedrock surveys, and geochemical analysis – Tracing the provenance of medieval building stones. Teoksessa Mannermaa, Kristiina; Manninen, Mikael; Pesonen, Petro & Seppänen, Liisa (ed.). *Helsinki Harvest*:

Proceedings of the 11th Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology. (Monographs of the Archaeological Society of Finland 7). Helsinki: Suomen arkeologinen seura: 115–148.

Kirjavainen, Heini 2019. Vanhoja näytteitä, uusia tuloksia – Åbo Akademiin pääarakennuksen tontin tekstiilifragmenttien värianalyysitulokset. *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia.* (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 161–172.

Kirkinen, Tuija; Arponen, Aki & Vanden Berghe, Ina 2018. Globalization and Tradition in Forest Sámi Commemoration Rituals: Textiles and Animal Skins in the 17th-century Burial Ground in Mikkala, Eastern Lapland, Finland. Teoksessa Mannermaa, Kristiina; Manninen, Mikael; Pesonen, Petro & Seppänen, Liisa (ed.). *Helsinki Harvest: Proceedings of the 11th Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology.* (Monographs of the Archaeological Society of Finland 7). Helsinki: Suomen arkeologinen seura: 178–195.

Kirkinen, Tuija & Moilanen, Ulla 2019. Karva- ja turkisjäänteitä Tampereen Vilusenharjun haudasta II. *Pirkan maan alta* 16: 38–45.

Koivisto, Satu 2019. Kosteikkojen katoava kulttuuriperintö (with English summary: The disappearing cultural heritage of wetlands). Teoksessa Niukkanen, Marianna & Perälä, Sara (toim.). *Monttu Auki II Arkeologisia kenttätutkimuksia:* 188–189.

Koski, Kaarina & Moilanen, Ulla 2019. Kuolema ja tuonpuoleinen. Teoksessa Pajari, Ilona; Jalonen, Jussi & Miettinen, Riikka (toim.) *Suomalaisen kuoleman historia.* Gaudeamus: 61–98.

Kostet, Juhani & Pellinen, Hanna Maria 2019. Ryhmäkylästä nykyiseen kylärakenteeseen. Teoksessa Havola, Marketta; Kostet, Jenna; Kostet, Juhani; Norbäck, Juhani & Pellinen, Hanna-Maria (toim.). *Yks raitti – kaks kyllää. Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja.* Nuorisoseura Ahjo ry: 59–63.

L

Liira, Anne-Mari & Ruohonen, Juha 2019. Käärinliinoihin kätkeyt. Aimalan kirkkomaan vainajien kertomaa. *Lempäälän Joulu* 2019: 4–6.

Lynch, Jefferey James; Maijanen, Heli & Prescher, Andreas 2019. Analysis of Three Commonly Used Tibia Length Measurement Techniques. *Journal of Forensic Sciences* 64:1: 181–185.

Lönnqvist, Minna; Törmä, Markus; Silver, Kjell; Nuñez, Milton & Okkonen, Jari 2019. Challenging the invisibility of mobile cultures remote sensing, environment and archaeology in the Near East. *International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*: XLII-2/W11: 1065–1072.

M

Majlesi, Soroush; Juutilainen, Jukka; Kasurinen, Anne; Mpamah, Promise; Trubnikova, Tatiana; Oinonen, Markku; Martikainen, Pertti & Biasi, Christina 2019. Uptake of Soil-Derived Carbon into Plants: Implications for Disposal of Nuclear Waste. *Environmental Science & Technology* 53:8: 4198–4205.

Manninen, Nina 2019. Katariina Jagellonian puvuissa hehkui renessanssihovin loisto. *Turun Sanomat*, alio, 18.8.2019.

Mantere, Ville. 2019. Nämforsens Hällristningar – Sveriges största och äldsta hällristningsområde med 2600 figurer [Kirja-arvostelu]. *Fornvännen* 114: 118–120.

Mantere, Ville 2019. Älgens betydelse i norr: om att studera förhistorisk religion. *Katsomukset.fi*-blogi.

Moilanen, Ulla 2019. Alustavia tuloksia kalmistokaivauksista Valkeakoskella 2017–2018. *Pirkan maan alta* 16: 30–37.

Moilanen, Ulla 2019. En dukat funnen vid byn Kauttua i Eura sn - ett guldmynstfynd från Satakunta. *Myntstudier* 2019:1: 17–22.

Moilanen, Ulla 2019. Parkanon Linnankylän ruumiskuusi – kuivattiinko puun oksilla vainajia? *Museokello* 2019.

Moilanen, Ulla & Aalto, Ilari 2019. Rikollisten ja syntisten hautaustavoista ja hautapaikoista. *Kalmistopiiri*, 8.5.2019.

Moilanen, Ulla; Etu-Sihvola, Heli & Puolakka, Hanna-Leena 2019. Rautakautisten hautojen pääsiäissuuntaus on ylitulkintaa [keskustelua]. *Muinaistutkija* 1/2019: 40–44.

Moilanen, Ulla; Jokela, Janna; Siltainsuu, Jenni; Aalto, Ilari; Koivisto, Andreas; Viljanmaa, Sami & Näränen, Jari 2019. Yleisökaivauksen suunnittelun ja toteutuksen hyvät käytännöt. *Muinaistutkija* 3/2019: 2–17.

Moilanen, Ulla & Närväinen, Ninni 2019. Terveyslähteet historiallisen ajan muinaisjännöksinä. *Suomen Museo* 2016–2017: 99–115.

Moisio, Jussi 2019. Arkeologia paljastaa siirtolaisuuden saloja. *Turun Sanomat*, alio, 15.6.2019.

Moisio, Jussi 2019. Kiviä, kronologiaa ja kontakteja – katsaus Katajamäen kalmiston kehitykseen. Teoksessa *Puukenkien kopinaa – Henrik Asplundin juhla kirja*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 127–151.

O

Oravisjärvi, Jani. En sällsynt senvikingatida penning präglad i Lüttich av biskop Otbert (1091–1119) hittad i Virmo sn, Egentliga Finland. *Myntstudier* 1/2019: 27–28.

Oravisjärvi, Jani 2019. Kaarinan Keetterinmäen myöhäisrautakautinen rahakätkö. Teoksessa *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 25–30.

Oravisjärvi, Jani 2019. Kätkön anatomiaa: Ulvilan rahakätkö ja sen 1474 rahaa. Ulvilan aarre: Nykyisen Suomen suurin keskiaikainen rahakätkö. *Suomen Moneta* 2019: 14–16.

Oravisjärvi, Jani 2019. Oulun seudun ploomuralhöydöt. Teoksessa Lipkin, Sanna; Kallio-Seppä, Titta; Väre, Tiina; Tranberg, Annemari; Ylimaunu, Timo & Enbuske, Matti (toim.). *Toinen jalka haudassa – hautausten arkeologiaa. Juhlakirja Juhani Kostetille*. Oulu:Oulun yliopisto: 153–159.

Oravisjärvi, Jani 2019. Tanskan kansallismuseon viikinkinäyttely ”Meet The Vikings”. *Kalmistopiiri*, 16.8.2019.

P

Pálsdóttir, Albína; Bläuer Auli; Rannamäe, Eve; Boessenkool, Sanne & Hallsson, Jón 2019. Not a limitless resource: Ethics and guidelines for destructive sampling of archaeofaunal remains. *Royal Society Open Science* 6:10: 191059.

Pellinen, Hanna-Maria 2019. Juvan kirkkoherranpappilan tila ja talo. Vertainen, Kirsi & Ruohonen, Juha. *Juvan Partala*. Juvan kunta: 105–108.

Pellinen, Hanna Maria 2019. Esihistorian vaiheet. Teoksessa Havola, Marketta; Kostet, Jenna; Kostet, Juhani; Norbäck, Juhani & Pellinen, Hanna-Maria (toim.). *Yks raitti – kaks kyllää. Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja*. Nuorisoseura Ahjo ry: 11–19.

Pellinen, Hanna Maria 2019. Monipuolista käsityöläisyyttä. Teoksessa Havola, Marketta; Kostet, Jenna; Kostet, Juhani; Norbäck, Juhani &

Pellinen, Hanna-Maria (toim.). *Yks raitti – kaks kyllää. Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja*. Nuorisoseura Ahjo ry: 116–117.

Pellinen, Hanna Maria 2019. Røykkiöpyykistä rajakiveen – Hykkilän ja Lunkaan vanhat rajamerkit. Teoksessa Havola, Marketta; Kostet, Jenna; Kostet, Juhani; Norbäck, Juhani & Pellinen, Hanna-Maria (toim.). *Yks raitti – kaks kyllää. Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja*. Nuorisoseura Ahjo ry: 58–59.

Pellinen, Hanna Maria 2019. Sota-ajan puhdetyöt. Teoksessa Havola, Marketta; Kostet, Jenna; Kostet, Juhani; Norbäck, Juhani & Pellinen, Hanna-Maria (toim.). *Yks raitti – kaks kyllää. Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja*. Nuorisoseura Ahjo ry: 175.

Pesonen, Petri & Oinonen, Markku 2019. The chronology of Jäkärliä Ware: Bayesian interpretation of the old and new radiocarbon dates from Early and Middle Neolithic southwest Finland. *Documenta Praehistorica* 46: 246–267.

Piha, Minerva 2019. Archaeological and lexical relevant indicators of South Sámi prehistory. Teoksessa Ahola, Joonas & Willson, Kendra (ed.). *Interdisciplinary and Comparative Methodologies. Exploring Circum-Baltic Cultures and Beyond*. *RMN Newsletter* 14: 123–130.

Pääkkönen, Mirva; Holmqvist, Elisabeth; Bläuer, Auli; Evershed, Richard P. & Asplund, Henrik 2019. Diverse Economic Patterns in the North Baltic Sea Region in the Late Neolithic and Early Metal Periods. *European Journal of Archaeology* 23:1:4–21.

Pukkila, Jouko & Pellinen, Hanna-Maria 2019. Alastaron Isovaremäen muinaisjäännös – Lapinraunio vai hiidenkiuas? Teoksessa *Puukenkien kopinaa – Henrik Asplundin juhlakirja*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 101–122.

R

Rantanen, Janne; Tiilikkala, Jasse & Liira, Anne-Mari 2019. Kaksi linnaa Hakoisissa. *Arkeologia NYT!* 2018: 32–35.

Ratilainen, Tanja 2019. Uutta arkeologista tutkimusta Aurajoen rannoilta. *Varsinais-Suomen kulttuuriperintöblogi*, 4.2.2019.

Ratilainen, Tanja 2019. Yliopistoyhteistyötä henkilökontaktien hedelmänä – esimerkkinä Keskiajan sarastaessa -tutkimushanke. *Varsinais-Suomen kulttuuriperintöblogi*, 20.2.2019.

Ratilainen, Tanja & Kinnunen, Jussi 2019. Identifying the origin of bricks and roof tiles with pXRF – A Case study from medieval Turku, Finland. Teoksessa *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 135–160.

Ruohonen, Juha 2019. Identifying a Stone Structure in the Medieval Church at Ravattula in Finland. Reflections on Free-Standing Crosses in Northern Europe. *Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters* 46: 113–135.

Ruohonen, Juha 2019. Koekaivaukset Lempäälän Aimalan keskiaikaisella kirkkomaalla. *Pirkan maan alta* 16: 46–61.

Ruohonen, Juha 2019. Muinaisjäännöskävelyiltä kaivauksille ja nettisivuilta näyttelyyn. Ravattulan Ristimäen arkeologiset tutkimukset yleisötyön kohteena. Teoksessa *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 55–70.

Ruohonen, Juha 2019. Muistoja rajan tuolta puolen. Hautapaikat ja paikallisten kalmistojen verkosto Kivennavalla historiallisella ajalla. *SKAS* 1/2019: 18–47.

Ruohonen, Juha 2019. Myntfynden från en tidigmedeltida kyrka vid byn Ravattula, S:t Karins sn, Egentliga Finland. En götaländsk penning från 1200-talets början som ett exempel. *Myntstudier* 1/2019: 23–26.

Ruohonen, Juha 2019. Ravattulan Ristimäen koristehelat. *Arkeologia NYT!* 2019: 9–10.

S

Schofield, John; Wyles, Kayleigh; Doherty, Sean; Donnelly, Andy; Jones, Jen & Porter, Adam 2019. Object Narratives as a Methodology for Mitigating Marine Plastic Pollution: a New Multidisciplinary Approach, and a Case Study from Galápagos. *Antiquity* 94:373: 228–244.

Scott, Audrey; Maijanen, Heli; Taylor, Rebecca; Koehl, Anthony & Trask, Willa 2019. The Tarawa Project Part II: Resolved Commingling and Identification of Casualties from the Battle of Tarawa. *Forensic Anthropology* 2:2: 96–101.

Seppänen, Liisa 2019. The role of archaeology and heritage in sustainable urban planning with reflections from Turku (Finland). Teoksessa Fouseki, Kalliopi; Sneve Guttormsen, Torgrim ja Swensen, Grete (ed.). *Heritage and Sustainable Urban Transformations: Deep Cities*. Routledge Studies in Heritage: 240–256.

Seppänen, Liisa 2019. Turun kaupungin perustaminen. Teoksessa *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 81–94.

Seppänen, Liisa 2019. Varastosta kappeliin ja äitinsä yhteyteen. Tarina Turun Pyhän Hengen kirkkomaan vainajan numero 18 selvityksestä. Teoksessa Lipkin, Sanna; Kallio-Seppä, Titta; Väre, Tiina; Tranberg, Annemari; Ylimaunu, Timo & Enbuske, Matti (toim.). *Toinen jalka haudassa – hautausten arkeologiaa. Juhlakirja Juhani Kostetille*. Oulu:Oulun yliopisto: 112–121.

Sikora, Martin; Pitulko, Vladimir; Sousa, Vitor C.; Allentoft, Morten E.; Vinner, Lasse; Rasmussen, Simon; Margaryan, Ashot; de Barros Damgaard, Peter; de la Fuente, Constanza; Renaud, Gabriel; Yang, Melinda A.; Fu, Qiaomei; Dupanloup, Isabelle; Giampoudakis, Konstantino; Nogués-Bravo, David; Rahbek, Carsten; Kroonen, Guus; Peyrot, Michaël; McColl, Hugh; Vasilyev, Sergey V.; Veselovskaya, Elizaveta; Gerasimova, Margarita; Pavlova, Elena Y.; Chasnyk, Vyacheslav G.; Nikolskiy, Pavel A; Gromov, Andrei V.; Khartanovich, Valeriy I.; Moiseyev, Vyacheslav; Grebenyuk, Pavel S.; Fedorchenko, Alexander Yu.; Lebedintsev, Alexander I.; Slobodin, Sergey B.; Malyarchuk, Boris A.; Martiniano, Rui; Meldgaard, Morten; Arppe, Laura; Palo, Jukka U.; Sundell, Tarja; Mannermaa, Kristiina; Putkonen, Mikko; Alexandersen, Verner; Primeau, Charlotte; Baimukhanov, Nurbol; Mahli, Ripan S.; Sjögren, Karl-Göran; Kristiansen, Kristian; Wessman, Anna; Sajantila, Antti; Lahr, Marta Mirazon; Durbin, Richard; Nielsen, Rasmus; Meltzer, David J.; Excoffier, Laurent & Willerslev, Eske 2019. The population history of northeastern Siberia since the Pleistocene. *Nature* 570: 182–188.

Stanton, Aleen Leigh & Schofield, John 2019. In the round: the circular heritage of country music. *International Journal of Heritage Studies* 25:1–21.

T

Taavitsainen, Jussi-Pekka 2019. Arkeologiset vallankumoukset. Hetemäki, Ilari; Koskinen, Hannu; Pulkkinen, Tuija & Väliverronen Esa (toim.). *Kaikenlaista rohkeutta*. Gaudeamus: 285–287.

Taavitsainen, Jussi-Pekka 2019. Täydennyksiä tietämyksemme keskiaikaisista matka-alttareista. Teoksessa Lipkin, Sanna; Kallio-Seppä, Titta; Väre, Tiina; Tranberg, Annemari; Ylimaunu, Timo & Enbuske, Matti (toim.). *Toinen jalka haudassa – hautausten arkeologiaa. Juhlakirja Juhani Kostetille*. Oulu:Oulun yliopisto: 192–199.

Taavitsainen, Jussi-Pekka & Saksa, Aleksanteri 2019. Varhaismetallikautista keramiikkaa Räisälän Tiurin Linnasaaresta. *Puukien kopinaa – Henrik Asplundin juhlakirja*. (Karhunhammas 19). Turku: Arkeologia, Turun yliopisto: 325–340.

Taavitsainen, Jussi-Pekka & Possnert, Göran 2019. Saint Erik in Turku Cathedral. Tidens landskap. Teoksessa Ljung, Cecilia; Andreasson Sjögren, Anna; Berg, Ingrid; Engström, Elin & Hållans Stenholm, Ann-Mari (red.). *Tidens landskap. En vänbok till Anders Andréén*. Lund: Nordic Academic Press: 199-200.

Talvio, Tuukka 2019. Coins from Three Sites in the Kokytos Valley. Teoksessa Forsén, Björn (ed.). *Thesprotia Expedition IV. Region Transformed by Empire* (Papers and monographs of the Finnish Institute at Athens XXIV). Helsinki: Suomen Ateenan-Instituutin säätiö: 171–176.

Talvio, Tuukka 2019. Fellows Remembered: Antti Matikkala FSA. *Society of Antiquaries of London Online Newsletter (Salon)* 434, 17.9.2019.

Talvio, Tuukka 2019. Vapaudenristi Suomessa ja Virossa. *Numismaattinen Aikakauslehti* 2019:4: 69–70.

Talvio, Tuukka 2019. Viinikauppias Nescher ja hänen kokoelmansa [Turun akatemiassa]. *Numismaattinen Aikakauslehti* 2019: 1: 7–8.

Taylor, Rebecca; Scott, Audrey; Koehl, Anthony; Trask, Willa & Majanen Heli 2019. The Tarawa Project Part I: A multidisciplinary approach to resolve commingled human remains from the Battle of Tarawa. *Forensic Anthropology* 2:2: 87–95.

Tiilikkala, Jasse & Rantanen, Janne 2019. Ilmakuvin Aurajokilaakson rautakautisen asutuksen jäljillä. *Pitkin poikin Aurajokea – Arkeologisia tutkimuksia*. (Raportteja 23). Turku: Turun museokeskus: 43–48.

Trandberg, Annemari; Alenius, Teija; Kallio-Seppä, Titta; Buckland, Philip, Mullins, Paul & Ylimaunu, Timo 2019. The Late Medieval Church and Graveyard at Ii Hamina, Northern Ostrobothnia, Finland – Pollen and macro remains from graves. *Journal of Nordic archaeological science* 19 [painossa].

V

Voigt, Carolina; Marushchak, Maija; Mastepanov, Mikhail; Lamprecht, Richard; Christensen, Torben; Dorodnikov, Maxim; Jackowicz-Korczynski, Marcin; Lindgren, Amelie; Lohila, Annalea; Nykänen, Hannu; Oinonen, Markku; Oksanen, Timo; Palonen, Vesa; Treat, Claire; Martikainen, Pertti & Biasi, Christina 2019. Ecosystem carbon response of an Arctic peatland to simulated permafrost thaw. *Global Change Biology* 25:5: 1746–1764.

W

Wagner, Doris & Kauhanen, Riku 2019. Turun saksalaisten vaiheita ensimmäisessä maailmansodassa. *Turun Sanomat* 14.9.2019.

Wessman, Anna; Thomas, Suzie & Rohiola, Ville 2019. Digital Archaeology and Citizen Science: Introducing the goals of FindSampo and the SuALT project. *SKAS* 1/2019: 2–17.

Wessman, Anna; Thomas, Suzie; Rohiola, Ville; Koho, Mikko; Ikkala, Esko; Tuominen, Jouni; Hyvönen, Eero; Kuitunen, Jutta; Parviainen, Helinä & Niukkanen, Marianna 2019. Citizen Science in Archaeology: Developing a Collaborative Web Service for Archaeological Finds in Finland. Teoksessa Jameson, John & Musteață, Sergiu (ed.). *Transforming Heritage Practice in the 21st Century: Contributions from Community Archaeology*. Cham: Springer: 337–352.

Wessman, Anna; Thomas, Suzie; Rohiola, Ville; Kuitunen, Jutta; Ikkala, Esko; Tuominen, Jouni; Koho, Mikko & Hyvönen, Eero 2019. A Citizen Science Approach to Archaeology: Finnish Archaeological Finds Recording Linked Open Database (SuALT). Teoksessa Navarretta, Costanza; Agirrezabal, Manex & Maegaard, Bente (ed.).

Digital Humanities in the Nordic Countries: Proceedings of the Digital Humanities in the Nordic Countries 4th Conference Copenhagen. Aachen: University of Copenhagen: 2364: 469–478.

Willems, Annemarie; Castillo, Mena Alicia; Čeginskas, Viktorija; Immonen, Visa; Kalakoski, Iida; Lähdesmäki, Tuuli; Lähdesmäki, Ulla; Gowen-Larsen, Margaret; Marciniak, Arkadiusz; Mazel, Aron D.; Pérez González, Elena; Seif, Assaad; Thomas, Suzie & White, Cheryl 2019. Teaching Archaeological Heritage Management: Towards a Change in Paradigms. *Conservation and Management of Archaeological Sites* 20: 297–318.

Ö

Översti, Sanni; Majander, Kerttu; Salmela, Elina; Salo, Kati; Arppe, Laura; Belskiy, Stanislav; Etu-Sihvola, Heli; Laakso, Ville; Mikkola, Esa; Pfrengle, Saskia; Putkonen, Mikko; Taavitsainen, Jussi-Pekka; Vuoristo, Katja; Wessman, Anna; Sajantila, Antti; Oinonen, Markku; Haak, Wolfgang; Schuenemann, Verena; Krause, Johannes; Palo, Jukka & Onkamo, Päivi 2019. Human mitochondrial DNA lineages in Iron-Age Fennoscandia suggest incipient admixture and eastern introduction of farming-related maternal ancestry. *Scientific Reports* 2019:9: 16883.

Ulkomaanmatkat

Alankomaat, Deventer

Tutkimusmatka Broederenkerkiin Pyhän Lebuinuksen ja Pyhän Mildrithin reliikkien tutkimusta varten, 26.10., Georges Kazan

Belgia, Brysseli

Osallistuminen *Survey of Numismatic Research 2014–2019* -julkaisun toimittajien kokoukseen, 29.5., Tuukka Talvio

Osallistuminen Pohjoismaiden yhteisen tutkijakoulun *How to Succeed with Academic Applications* -workshoppiin, 20.–23.8., Joonas Kinnunen

Belgia, Namur

Vierailu Namurin yliopiston Optics and PIXE -laboratoriossa tutkimushankkeeseen liittyen, 27.10., Georges Kazan

Espanja, Navarre

Osallistuminen *Introduction to the Use of Geophysical & Soil Science Methods in Archaeology* -tapahtumaan SAGA Geophysics training -koulussa, 29.7.–2.8., Jussi Kinnunen

Iso-Britannia, Leeds

Esitelmän *Mobility and the sacred in the towns of the North* pitäminen *International Medieval Congress 2019* -seminaarissa, 3.7., Visa Immonen

Esitelmän *Ancestor Belief and the Knowledge Making Process of Finnish Antiquity Studies* -pitäminen Leedsin yliopistossa, School of Philosophy, Religion and History of Science, 4.–8.11., Ulnor Uotila

Iso-Britannia, Oxford

Esitelmän *Sacred and Secular Compared – How did the treatment of relics and ordinary bodies differ in the Middle Ages?* pitäminen kutsutuna puhujana, Oxford Relics Cluster, 27.2., Visa Immonen

Workshoppiin osallistuminen, London Society of Antiquaries, 25.2.–1.3., Georges Kazan

Tutkimusmatkat Oxfordin yliopistolle, 9.–15.5. ja 9.–15.6., Georges Kazan (Collaborating Research Scholar)

Vierailu Oxford Radiocarbon Accelerator -yksikössä tutkimushankkeeseen liittyen, 25.10., Georges Kazan

Israel ja Palestiinan valtio, Jerusalem

Tutkimusmatka reliikkiprojektiin liittyen, The Swedish Theological Institute, 19.9.–4.10., Jussi-Pekka Taavitsainen ja Veikko Anttonen

Italia, Rooma

Architecture, Archaeology and Contemporary City Planning workshopin järjestäminen Suomen Rooman instituutissa ja esitelmän *Meaning-making, remembering and forgetting – Aspects related to the role of built heritage* pitäminen, 9.–12.10., Liisa Seppänen

Tutkimusmatka antiikin maustekauppaan liittyen, varhaisiin kirjallisiin lähteisiin tutustuminen ja vertailuaineiston kerääminen kasvitieteellisistä puutarhoista ja luonnonympäristöistä, 18.–24.11., Mia Lempiäinen-Avci

Itävalta, Wien

Esitelmän *Cultural heritage and new technologies* pitäminen kutsuttuna puhujana Wienin yliopistolla, 18.6., Visa Immonen

Kroatia, Zadar

Osallistuminen Suomen edustajana UNESCO:n *European Young Heritage Professionals* -foorumiin, 20.–24.5., Kim Krappala

Norja

Aineistonkeruumatka Tromssan yliopistomuseoon ja Altan kalliotaidekohteille, 5.–12.9., Ville Mantere

Norja, Stavanger

Esitelmän *aDNA as a method in Archaeobotany* pitäminen *Scientific Methods in Archaeology* (SMIA) -konferenssissa, 21.–23.1., Mia Lempiäinen-Avci

Norja, Tromssa

Esitelmän *Linguistic-archaeological observations on South Saami sacred place names* pitäminen *Sacred place names in Sámi landscapes* -konferenssissa, 21.–22.11., Minerva Piha

Puola, Łódź

Esitelmän *A site with a fort-like character – finds and defensive features of Koroinen, SW Finland* pitäminen *Castella Maris Baltici XV* -konferenssissa, 8.9., Janne Harjula

Ruotsi, Göteborg

Osallistuminen *Gothenburg Ceramics* -konferenssiin, 24.–27.4., Ilari Aalto

Ruotsi, Lund

The first medieval bishop's see and cathedral of Koroinen ja Carving Out Transformations – Wood Use in North-Eastern Europe, 1100–1600 esitelmien pitäminen kutsuttuna puhujana *Forskarseminarier i historisk arkeologi höstterminen 2019* -seminaarissa, 11.11., Visa Immonen

Ruotsi, Tukholma

Aineistonkeruumatka Tukholman historialliseen museoon, 17.–21.10., Ville Mantere

Kutsuvieraana työstämässä workshopia, SciLifeLab Ancient Genetics facility, 24.–25.9., Georges Kazan

Arkistotyöskentelyä, Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarie-ämbetet, 11.–13.12., Aki Arponen

Ruotsi, Uppsala

Esitelmä Luistari- ja Kipot ja kielet -projektien tietokannoista Uppsalan yliopiston arkeologeille, 24.4., Ulla Moilanen ja Heli Etu-Sihvola

Saksa, Berliini

Esitelmän *Indigenising the museum in Auckland from the inside out* pitäminen *Politics of knowledge production* -konferenssissa, 20.–22.11., David Gaimster

Sveitsi, Bern

Esitelmän *Northern Exposure – Roman Period Migrations and Connections between Estonia and Finland* pitäminen *European Association of Archaeologists* -konferenssissa, 05.09., Jussi Moisio

Esitelmän *Ethical aspects of mass grave investigations in recent armed conflicts – Examples from the field of forensic science* pitäminen EAA:ssa, 6.9., Ulla Moilanen, Helena Ranta, Jussi-Pekka Taavitsainen ja Antti Sajantila

Esitelmän *The utilization of salmonid resources in mid-Holocene Finland* pitäminen EAA:ssa, 6.9., Satu Koivisto, Don Butler ja Ruth Shahack-Gross

Session *The importance of fishing for cultural development in the early and mid-Holocene in Northern Europe* järjestäminen EAA:ssa 6.9., Satu Koivisto, Harald Lübke ja Valdis Bērziņš

Tanska, Aarhus

Esitelmän *Runes, Letters and Signs: Expanding conceptions of written communication in medieval Finland* pitäminen *Research network of urban literacy* -konferenssissa, 17.–18.1., Janne Harjula

Tanska, Ribe

Research network of urban literacy, Conference III -workshoppiin osallistuminen, 27.–28.9., Janne Harjula

Tanska, Åmosen

Pohjoiseurooppalaisen Fading Heritage -työryhmän tapaaminen ja tutustuminen myöhäispaleoliittisen ja varhaismesoliittisen suoasuinpaikan kaivauksiin, 17.9., Satu Koivisto

Tanska, Kööpenhamina

Esitelmän *The skull relic covered with red silk damask in Turku Cathedral* pitäminen (*Ulrich Schiefl PhD Colloquium*) ja arkistotyöskentelyä Tanskan kansallismuseon keskiajan, renessanssin ja numismatiikan osastolla, 21.–22.11., Aki Arponen

Tšekki, Praha

Cost Action SAGA:n (*The Soil Science & Archaeo-geophysics Alliance: going beyond prospection*) -tutkijaverkoston osallistujamaiden edustajiston kokoukseen osallistuminen, 2.–3.10., Satu Koivisto

Venäjä, Kislovodsk

Esitelmän *Asian silk, European fashion and an African saint* pitäminen kansainvälisessä *International Association for the Study of Silk Road Textiles* -symposiumissa, 23.–29.9., Aki Arponen

Venäjä, Novgorod

Turun museokeskuksen, Turun yliopiston arkeologian oppiaineen sekä Helsingin yliopiston taidehistorian tutkijoiden ekskursion, 15.–19.10., Janne Harjula, Jussi Kinnunen ja Mia Lempiäinen-Avci

Esitelmän *Botanical and wood analyses from archaeological materials* pitäminen, 16.10., Mia Lempiäinen-Avci

Venäjä, Viipuri

Kaksi arkistotutkimusmatkaa vuoden aikana tutkimushankkeeseen liittyen, Hannu Takala

Viro, Tallinna

Tutkimusmatka, Ajaloo instituut, Tallinna Ülikool, 26.3., Jussi-Pekka Taavitsainen

Esitelmän *Utopia as the historical driving force of archaeology* pitäminen *Global Cultural History: 12th Annual Conference of the International Society for Cultural History* -konferenssissa, 29.6., Visa Immonen

Viro, Tartto

Esitelmän *South Saami indigenous religion – between prehistory and history?* pitäminen *European Association for the Study of Religions* -konferenssissa, 25.–29.6., Minerva Piha

Yhdysvallat, Missouri, St. Charles

Esitelmän *Sawed Bones – Archaeological History of Autopsies in Finland* pitäminen *Society for Historical Archaeology* -konferenssissa, 12.1., Ulla Moilanen, Anne-Mari Liira, Maija Helamaa, Heli Lehto, Kati Salo ja Kari Uotila

Yhdysvallat, New York, Syracuse

Esitelmän *Archaeological heritage as slow objects of the digital realm* pitäminen *Theoretical Archaeology Group North America* -konferenssissa, 4.5., Visa Immonen

Jerusalemista saatu pyhiinvaeltajan petyyksi.

Kuva: Jussi-Pekka Taavitsainen

Vuosikalenteri

TAMMIKUU

9.1. Dosentti Auli Bläuer puhuu arkeologian oppiaineen ja Aboa Vetus & Art Nova -museon järjestämällä luentosarjalla aiheesta *Särki, turpa ja orava – Keskiajan ruokavaliosta luututkimuksen näkökulmasta*. Kevään luentosarjassa tutkijat kertovat joka kuukausi Suomen ja Turun muinaisista eläimistä ja ympäristöstä.

11.1. Dosentti Hannu Takalan luentokurssi *Kivikauden asutus – Ihminen muuttuvassa ympäristössä* alkaa ja vetää Geotalon salin täyteen viimeistä paikkaa myöten. Ensimmäisen luennon aiheena on *Pohjois-Euroopan asutushistoria jääkauden jälkeen*.

13.1. Emeritusprofessori Jussi-Pekka Taavitsainen puhuu Helsingin yliopistolla Tieteen päivien *Taigan ja tundran tarina – geenit, kielet ja kulttuurit pohjoisessa Euraasiassa* -seminaarissa otsikolla *Lisäävätkö uudet menetelmät tulkinnallista rohkeutta? Arkeologia ”kovien” ja ”pehmeiden” tieteiden yhteistyön koekenttänä* sekä toimii tapahtuman puheenjohtajana.

Hannu Takalan kivikausikurssi veti luentosalin täyteen.

16.1. Dosentti Anna Wessmania haastatellaan Ylen artikkeliin *Tulimme kaukaa jo kauan sitten*.

18.1. Dosentti Hannu Takalan luentokurssi jatkuu aiheesta *Kivikauden elinkeinot ja asutusmallit*.

19.1. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen esitelmöi aiheesta *Toppolanmäen rautakautisen haudan tutkimukset* Tampereella Vapriikin seminaarissa *Muinaissuomalaisten DNA:ta metsästämissä*.

25.1. Yliopisto-opettaja Juha Ruohonen puhuu Juvan kirjaston ja Järvi-Saimaan kansalaisopiston järjestämässä tapahtumassa otsikolla *Löytöjä Juvan Partalan kuninkaankartanon alueelta*.

Dosentti Hannu Takalan luentokurssi jatkuu aiheella *Lahden Ristola ja Porvoonjoen yläjuoksun asutus*.

Tohtorikoulutettava Ilari Aalto esitelmöi aiheesta *Varhainen tupakanpolto Suomessa* Turun yliopiston 1500- ja 1600-luvun tutkimuksen päivillä.

30.1. Oppiaine pääsee vahtimestari Juhana Ahlamon opastamana vierailulle Turun Tuomiokirkon hautakammioihin.

31.1. Yliopisto-opettaja Juha Ruohonen luennoi Salon kansalaisopistolla aiheesta *Suomen vanhimman kirkonpaikan arkeologiset tutkimukset Ravattulan Ristimäellä* osana *Mullan kätkemää, geenien kertoma* -luentosarjaa.

Maan uumeniin. Kuva: Siiri Tuomenoja

HELMIKUU

1.2. Dosentti Hannu Takalan luentokurssi jatkuu otsikolla *Karjalan kannaksen asutushistoria*.

2.2. Raision museo Harkon uusi näyttely avautuu. Tohtorikoulutettava Jari Näränen esittelee *Vasarakirveiden aikaan* -näyttelyä ja tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen puhuu otsikolla *Nuorakeraamiset haudat Euroopassa*.

6.2. Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu Timo Vuorisalon esitelmällä *Vanha likainen Turku. Katsaus Turun ympäristöhistoriaan*.

7.2. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen puhuu aiheesta *Valkeakosken Toppolanmäen rautakautinen ruumiskalmisto - Uutta tietoa uusilla tutkimuksilla* ja tohtorikoulutettava Ilari Aalto yhdessä Elina Mattilan kanssa aiheesta *Yleisöarkeologiaa museon puutarhassa – Aboa Vetus & Ars Nova -museon kaivaukset 2018* Kansallismuseossa *Vuoden 2018 arkeologisten kenttätöiden esittelypäivillä*.

8.2. Dosentti Hannu Takalan luentokurssi jatkuu aiheesta *Muolaan Telkkälä ja moniperiodikohteet*.

Yliopistonlehtori Janne Harjula puhuu otsikolla *Poimintoja Turun keskiajan arkeologiasta* Helsingin Saksalaisen koulun ja Kulosaaren koulun katsomusaineiden oppilaille näiden vieraillessa kulttuurihistorian oppiaineessa.

9.2. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen puhuu otsikolla *Rautakauden rautasoljet Suomessa ja Skandinaviassa – Liikkuvien ihmisten vaihteiden merkkejä?* Arkeologian harrastajat Sarsa ry:n Vapriikissa järjestämässä esitelmätilaisuudessa.

11.2. Suomen Rooman-instituutin 13-viikkoinen tieteellinen kurssi käynnistyy. Sen ohjelmaan kuuluu muun muassa museokäyntejä ja kaupunkikiertoja Roomassa sekä retkiä Campaniaan ja Sisiliaan. Kurssilla on mukana arkeologian opiskelija Janne Partanen.

12.2. FT Mikko Moilanen aloittaa arkeologian oppiaineen alumnina.

Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää Hämeen kesäyliopiston järjestämässä Lasten korkeakoulussa esitelmän otsikolla *Muinaisen ihmisen jäljillä*.

Tohtorikoulutettava Riku Kauhasen *Pimeä*-luentosarja alkaa aiheella *Sota Vakka-Suomen kansalaisopistolla Uudessakaupungissa*.

13.2. Dosentti Hannu Takala toimii puheenjohtajana Lahden Museo-*kioskin Hennala*-illassa.

Mikko Moilanen on oppiaineen uusi alumni.

15.2. Dosentti Hannu Takalan luentokurssi jatkuu otsakkeella *Laatokan ympäristön asutushistoria*.

16.2. Yliopisto-opettaja Juha Ruohonen esitelmöi aiheesta *Suomen vanhin kirkko Kaarinan Ravattulan Ristimäellä* Turun Senioriasumisen yksikössä Kotosalla.

18.2. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää esitelmän arkeologiasta Tampereen kansainvälisen koulun oppilaille.

Tohtorikoulutettava Jani Oravisjärveä haastatellaan Ylen Aamutelevisioon otsakkeella Tutustumme *Ulvilan keskiaikaiseen raha-aarteeseen*.

21.2. Professori Visa Immosta ja yliopistonlehtori Janne Harjulaa haastatellaan yliopiston *Aurora*-lehden artikkeliin *Muinainen Turku makaa Koroisten mullassa*.

22.2. Dosentti Hannu Takalan luentokurssi päättyy esitelmään *Mesolitikumin asutus Suomessa ja lähialueilla – yhteenveto*.

26.2. Tohtorikoulutettava Riku Kauhasen *Pimeä*-luentosarja jatkuu aiheella *Väkivalta*.

28.2. Oppiaine tekee retken Raisioon tutustumaan *Vasarakirveiden aikaan* -näyttelyyn, johon on lainattu näytille löytöjä oppiaineen omista kokoelmista.

MAALISKUU

4.3. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto puhuu aiheesta *Elämää keskiajan Turussa* Kupittaaan Martoille.

5.3. Oppiaine järjestää Blini-iltamat Geotalolla. Rasputinin soudessa paistetaan Tanja Ratilaisen valmistamaa taikinaa ja löyhytellään käryä pois palohälyttimien edestä.

Tohtorikoulutettava Riku Kauhasen *Pimeä-*luentosarja jatkuu otsikolla *Tuho*.

Venäjä-illassa harjoiteltiin blinien paistamista.
Kuva: Anne-Mari Liira

6.3. *Kipot ja kielet* -hanke alkaa professori Päivi Onkamon johdolla. Biologian oppiaineen ohjauksessa tapahtuvan hankkeen tarkoituksena on kerätä arkeologista ja kielitieteellistä aineistoa ihmisen historian monitieteistä tutkimusta varten. Oppiaineesta mukana ovat tohtorikoulutettavat Ulla Moilanen ja Minerva Piha.

Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu Sonja Hukantaipaleen esitelmällä *Eläimet rituaaleissa*.

7.3. Oppiaine käy tutustumassa ICT-talon laboratoriotiloihin. Paikalle suunnitellaan geenitutkimusta ja arkeologiaa yhdistävää tutkimuskeskusta.

9.3. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää Anna-Maria Villan kanssa esitelmän *Euran Luistarin hautaustapoja – poikkeavia ja esi-neettömiä hautoja Eurassa Luistari 50 vuotta – uusia tutkimuksia ja tuloksia* -seminaarissa.

11.3. Tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen pitää esitelmän *Turun keskiaikaisen kaupungin kartoitus arkeologisten kaivauslöytöjen digitaalisen mallinnuksen avulla* Suomen historian ja arkeologian oppiaineiden yhteisessä tutkimuspäivässä Liedon Vanhalinnassa.

12.3. Tohtorikoulutettava Riku Kauhasen *Pimeä*-luentosarja jatkuu aiheesta *Pahuus*.

13.3. Oppiaineeseen liittyy uusi hahmo, jonka työpiste sijoitetaan luentosaliin. Aikoinaan Mainos-TV:n rekvisiittaan kuulunut neanderthalinihminen löytyy huutokauhasta. Nimikilpailun jälkeen hänet tunnetaan nimellä Babo Zuk. Myöhemmin seuraan liittyy vielä Luigi-luuranko.

15.3. Dosentti Hannu Takala toimii puheenjohtajana Lahdessa *Viiipurin perintö – Juha Lankisen muistoseminaarissa*.

Babo Zuk Anne-Mari Liiran pukemana.

16.3. Mia Lempiäinen-Avcin väitöstilaisuus pidetään Naturassa.

Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen puhuu otsikolla *Kasveista muinais-DNA:han – Uusia tutkimuksia Valkeakosken Toppolanmäen rautakautisessa kalmistossa Vapriikin Pirkanmaan alta* -seminaarissa.

Mia Lempiäinen-Avcin karonkka. Oppiaine antaa tuoreelle tohtorille lahjaksi mieluisaksi osoittautuvan kirjan *Vanha maataloutemme*. Kuva: Juha Ruuhonen

18.3. Tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen osallistuu Topanalytican kolmipäiväiseen *Microscopy and microanalysis* -workshoppiin Marina Palacessa.

19.3. Tohtorikoulutettava Riku Kauhasen *Pimeä*-luentosarja jatkuu aiheenaan *Kuolema*. Lisäksi Kauhasen pitää Salon kansalaisopistossa luennon otsikolla *Toisen maailmansodan enteitä Suomessa ja maailmalla*.

20.3. Oppiaine vierailee menneisyydessä ennen vuoden 1827 Turun tuhoisaa paloa. Virtuaalielämys toteutetaan Hansan pop up -tilassa.

Tohtorikoulutettava Ilari Aalto esitelmöi otsikolla *Ihmeitä ja pyhimyksiä keskiajan Pohjanmaalla* Järvilakeuden kansanopistolla Kauhavalla.

22.3. Tohtorikoulutettava Ulnor Uotilan pitämä kurssi *Uskontoarkeologinen lukuseminaari* alkaa Turun yliopistolla.

Oppiaineen leffakerho kerääntyy kyynelehtimään *Star is born* -eloku-
van äärelle.

26.3. Suomen muinaistutkimuksen tuki ry järjestää yhdessä arkeologi-
an oppiaineen kanssa esitelmätilaisuuden *Ravattulan pukuhanke etenee:
villoista ja väreistä, saumoista ja käännteistä* Geotalolla.

29.3. Yliopistonlehtori Janne Harjula pitää kutsuttuna puhujana
keynote-esitelmän *Runes, letters and signs: Expanding conceptions of
written communication in medieval Finland* Jyväskylässä *Dies
Mediaevales* -konferenssissa.

Dosentti Hannu Takala toimii puheenjohtajana ja alustajana kaupunki-
historian tutkimuksen seminaarissa Lahden Hiihtomuseolla.

HUHTIKUU

1.4. Professori Visa Immonen puhuu otsikolla *My research on relics*
Helsingin yliopistolla *Nordic research on medieval saints' relics* -work-
shopissa.

Yliopistonlehtori Janne Harjula pitää esitelmän *Mitä arkeologi tekee?*
Turun yliopiston Tiedekeskus Tuorlan koko perheen tiedeillassa.

2.4. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää Vakka-Suomen Kan-
salaisopistolla Laitilassa luennon *Vuosi 1939*.

3.4. *Reconstructing the Human Past – Using Ancient and Modern
Genomics* -symposiumissa Saksan Heidelbergissa on esillä posterit *A
major genetic turnover in the Finnish population since the Iron Age*.
Oppiaineesta on ollut mukana tekemässä posteria tohtorikoulutettava

Ulla Moilanen, emeritusprofessori Jussi-Pekka Taavitsainen ja dosentit Anna Wessman ja Markku Oinonen.

8.4. Arkeologian yhdistys Vare ry järjestää yhdessä historia-aineiden, arkeologian oppiaineen ja Kritiikki ry:n kanssa *Historioitsija ja arkeologi töissä* -työelämäpäivän Turun yliopistolla.

9.4. Professori Visa Immonen puhuu aiheesta *Mitä arkeologia on?* Turun taideakatemiassa ja myöhemmin luennon teemaan palataan keskustelutilaisuudessa.

10.4. Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu Hilja Solalan esitelmällä *Vetohäristä vuohiin – esimerkkejä kotieläimistä historiallisissa lähteissä*.

13.4. Professori Visa Immonen puhuu *Lasten yliopisto* -tapahtumassa arkeologin työstä lapsille ja osteoarkeologi Anne-Mari Liira aiheesta *Luututkimus – tapauksena kolera-hautausmaa* heidän vanhemmilleen. Tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen ja tutkimusavustaja Siiri Tuomenoja esittelevät tutkijanaluille arkeologin työvälineitä ja löytöjä.

Lapset viittaavat innokkaasti Visa Immosen esittämille kysymyksille.

16.4. Yliopisto-opettajan tehtävää varten annetaan julkiset opetusnäytteet Sirkkalan Minerva-rakennuksessa. Dosentit Janne Harjula ja Tiina Äikäs puhuvat aiheesta *Arkeologinen kaupunkitutkimus*.

18.4. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen on Radio 957:n iltapäivävieraana hautatutkimuksiin liittyen.

Yliopisto-opettaja Juha Ruohonen pitää luennon *Kartat historiallisena lähdeaineistona – Kartat ihmistieteiden lähdeaineistona, tutkimusmenetelmänä ja tiedon kategoriana* Humanistiselle tiedekunnalle.

23.4. Professori Visa Immosta haastatellaan metsätalouden *Aarre-leh*teen otsikolla *Puun tulkitsija*.

25.4. Arkeologian opiskelijat esittelevät vuoden 2018 aikana suorittamiaan kenttätyöprojekteja.

26.4. Suomen Akatemia myöntää rahoituksen FT Satu Koivistolle Turun yliopiston arkeologian oppiaineessa toteutettavaan tutkijatorin hankkeeseen *Kaunista ja katoavaa: Kosteikkojen orgaanisten arkeologisten aineistojen kerrostuminen ja säilyminen*. Koiviston työpisteeltä Geotalosta yhteistyö onnistuu kätevästi niin arkeologien kuin geologien kanssa.

Arkeologian oppiaine, Museovirasto ja Turun Museokeskus järjestävät *Varsinais-Suomen kenttäpäivät* Turun linnassa. Esitelminä kuullaan Jasse Tiilikkala: *Opetuskaivaukset Halikon Ruokolahden linnavuorella*,

Jouko Pukkila: *Mullan kaivajien matkassa Angelniemellä*, Elina Mattila: *Arkeologiaa museon puutarhassa – Aboa Vetus & Ars Novan kaivaukset 2018*, Auli Bläuer, Jouko Pukkila ja Elina Saloranta: *Uusikaupunki Liljalaaksonkatu 1 – teurastuspaikka meren rannalla*, Riikka Julin ja Heidi Martiskainen: *Turun kauppatorin kaivaukset 2.5.2018–30.1.2019*, Esa Mikkola: *Turun Tastonrannan muinaisjäännösalueen tutkimukset syksyllä 2018*, Hanna-Maria Pellinen: *Irtolöytöjä, hajalöytöjä vai kiinteä muinaisjäännös? Huomioita Raision keskustan inventoinnista.*

Oppiaineen Pre-Vappujuhlat järjestetään Geotalolla ysäriteemalla. Ohjelmassa on perinteisesti munkinpaistoa ja Singstar-esityksiä.

Juhlatunnelman virittelyä.
Kuva: Janne Harjula

TOUKOKUU

2.5. Raision Jokipellon kaksi kuukautta kestävätkäivaukset alkavat Mullankaivajat-hankeen myötä.

3.5. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto opastaa Suomen keskiajan arkeologian seuran ja Suomen muinaistutkimuksen tuki ry:n kolmipäiväisen muinaisjäännösretken Ahvenanmaalle.

Dosentti Anna Wessmania haastatellaan Ylelle otsakkeella *Mysteriet med människobenen i källan.*

Opas ja opastettavia Ahvenanmaan retkellä. Kuva: Georges Kazan

7.5. Professori Thomas Highamille myönnetään vierailevan professorin arvo ajalle 1.8.2019–31.7.2021. Higham on luonnontieteellisen arkeologian professori ja Oxfordin yliopiston radiohiiliajoituslaboratorion johtaja. Hän on erikoistunut ajoituskysymyksiin, erityisesti luun radiohiiliajoittamiseen sekä paleoliittisen Euroopan kronologiaan. Vierailevana professorina Higham opettaa sekä tukee arkeologista tutkimusta Turussa.

Tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen pitää kaupunginkirjastossa luennon *Kulkiko koggi Koroisiin? – Aurajoen keskiaikainen topografia luonnontieteellisen tutkimuksen valossa* osana Turun historiallisen yhdistyksen *Historia nyt!* -luentosarjaa.

Emeritusprofessori Jussi-Pekka Taavitsainen esitelmöi aiheesta *Arkeologia ja vuosi 1918* Lahden Tietotuvassa.

8.5. Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu Juha Kantasen esitelmällä *Jääkausien ja domestikaation vaikutukset eläinten perimään*.

Yliopistonlehtori Janne Harjula pitää esitelmän *Mitä oli keskiaika? Orientoiva johdatus aikakauteen* Turun keskiaikamarkkinoiden näyttelijöille.

13.5. Arkeologian yliopisto-opettajan toistaiseksi täytettävään tehtävään valitaan dosentti Janne Harjula. Hän aloittaa toimessaan 1.8. 2019 alkaen, jolloin lehtoraatti lopetetaan.

Tuore yliopisto-opettaja poseeraamassa työpöytänsä äärellä. Kuva: Anne-Mari Liira

Tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen aloittaa viisipäiväisen maatutkauksen Koroisten tilan pohjoisella pellolla.

14.5. Emeritusprofessori Jussi-Pekka Taavitsainen puhuu otsikolla *Pyhäinjäännöstutkimuksista* Helsingin Pörssiklubissa.

15.5. Professori Visa Immosta haastatellaan Ylelle artikkeliin *Pellolta löytynyt outo möykky oli Museoviraston mukaan jätettä – Saksassa todettiin, että kyseessä olikin 2000-vuotias roomalaiskoru: "Moka on tapahtunut"*.

16.5. Professori Visa Immosta haastatellaan Ilta-Sanomien juttuun *Jani löysi pellolta oudon figuurin – Museovirasto luokitteli jätteeksi, mutta sitten totuus kävi ilmi: ”Mittaamattoman arvokas”*.

17.5. TUCEMEMS:n *Death in Theory* -workshop järjestetään Historicumissa. Oppiaineesta esitelmää pitävät dosentti Auli Bläuer: *Identification and deposition of burnt human bone remains in Finnish prehistory*, tohtorikoulutettava Ulla Moilanen: *Deviant burials - what are they?* ja tohtorikoulutettava Ulnor Uotila: *Ancestor Belief – Traveling Concept between Finnish National Sciences*.

18.5. Dosentti Hannu Takala opastaa Lahden Kartanon ystävät ry:tä kaksipäiväisellä Viipurin matkalla.

19.5. Turun kulttuuriyhdistys adoptoi Yliopistonmäeltä löytyvän Turun tulliaidan jäännöksen. Kyseessä on ensimmäinen Turun alueella adoptoitu monumentti ja projektin yhteistyökumppaneina toimivat Turun Maakuntamuseo, Museovirasto, Turun kaupunki ja Turun yliopisto.

22.5. Professori Visa Immonen osallistuu kirjan *Ways of Following: Art, Materiality, Collaboration* julkistamistilaisuuden paneelikeskusteluun Galleria Titanikissa.

23.5. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää Pohjois-Pohjanmaan museossa esitelmän *Poikkeavia hautoja rautakauden ruumiskalmistoissa?*

Tulliaita sai adoptiovanhemmat.

Turun Sanomat haastattelee tohtorikoulutettava Jussi Kinnusta *Koroisten pellolta etsitään asutuksen jäänteitä* -artikkeliin.

24.5. Artefactan tieteellisen neuvottelukunnan ensimmäinen puheenjohtaja Tuukka Talvio saa arvostetun numismatiikan alan huomionosoituksen, Gunnar Holstin palkinnon. Talvio on Suomen kansallismuseon rahakammion entinen johtaja, filosofian tohtori sekä Helsingin ja Turun yliopistojen numismatiikan dosentti.

Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää Oulun yliopistossa esitelmän *Poikkeavien hautojen tutkimus*.

Oppiaine lähtee kenttäretkelle kohti Kakolaa. Jokilaivojen ja Förimatkan jälkeen retki huipentuu kyyditykseen juuri avautuneessa Funikulaarissa. Mieleenpainuvinta on vaunun soita mökille -toiminto.

27.5. Professori Visa Immonen toimii panelistina Turun yliopiston professoriliiton kaupunginkirjastossa järjestämässä keskusteluillassa *Tieteen popularisointi ja asema julkisessa keskustelussa ja päätöksenteossa*.

Oppiaine nauttii lämpimästä säästä pitämällä vuoden ensimmäisen mölkkyturnauksen Geotalon sisäpihan mukulakivillä.

Funikulaari (vaihteeksi) toiminnassa.
Kuva: Siiri Tuomenoja

29.5. Lukuvuoden 2018–2019 arkeologian kandidaattiseminaaritöiden esittely *Kannibaaleja, hiisiä ja keihäänkärkiä* järjestetään Geotalolla. Seminaarissa kuullaan esitelmät Turukka Kaukametsä: *Yhivuoresta Saarikylään – Varhaisimpien historiallisissa lähteissä nimettyjen rajapaikkojen inventointia Hämeen ja Ylä-Satakunnan välillä*, Vuokko Aittola: *Lasin matka historian hämäristä Savon perukoille 1500–1600-luvuilla*, Heikki Kourusuo: *Shamanismista neuropsykologiaan – Käsitteistö suomalaisia kalliomaalauksia tulkitsevassa tutkimuksessa*, Antti Laitinen: *Painukaa hiiteen – Muinaispitäjän tarkastelu rautakauden Varsinais-Suomessa*, Iina Vuorela: *Zooarchaeology by Mass Spectrometry – Menetelmän tausta ja tutkimuspotentiaali Suomessa*, Onni-Pietari Puttonen: *Kandibalismi – Kannibalismi kivikauden Suomessa* ja Jerry Möller: *Putkesta ja ruodosta terän lehteen – Rautakauden keihäänkärkien typologia.*

Suuret mölkkytornajaiset.
Kuva: Anne-Mari Liira

KESÄKUU

3.6. Turun Seutusanomien uutisoi Raision Jokipellon kaivauksista ja haastattelee artikkeliin professori Visa Immosta sekä kaivauksia johtavaa tohtorikoulutettava Jari Närästä.

5.6. *Muutoksen veistäjät* -hanke käynnistyy Raision kirkolla järjestetyllä esitelmätilaisuudella. Professori Visa Immonen puhuu aiheesta *Puun käyttö Koillis-Euroopassa 1100–1600*.

7.6. Rannikkoseutu uutisoi puuprojektin käynnistymisen ja haastattelee professori Visa Immosta.

9.6. Dosentti Anna Wessmania haastatellaan Dagens Nyheterin artikkeliin *Så utvecklades samerna till samer*.

10.6. Sveriges radio Sisuradio haastattelee tohtorikoulutettava Ulla Moilasta aiheesta *Millaista oli kannibalismi Pohjoismaissa?*

Visa Immonen Raision kirkossa.

Kuva: Katri Vuola

11.6. Dosentti Anna Wessman työryhmineen julkaisee *Naturessa* tutkimustulokset, jotka osoittavat Leväluhdan vainajien DNA:n olevan lähellä nykysaamelaisia. Asiasta uutisoivat muun muassa Science Daily, Eurek Alert!, Yle, Helsingin yliopisto, Helsingin Sanomat, Tiede, Scienmag, Physorg, Iltalehti, Ilkka, Ancient Origins – Reconstructing the Story of Humanity's past ja Bioengineer.org.

Oppiaineessa pidetään uuden Trimblen maastotallentimen käyttökoulutustilaisuus. Tilaisuus päättyy heti alkuunsa ja kouluttaja palaa Helsinkiin, kun Windows 10 -käyttöjärjestelmä kaatuu.

12.6. Leväluhta-uutisointi jatkuu ja aiheeseen tarttuu tällä kertaa Aftonbladet, Vasabladet, helagotland.se, The Sun, Daily Mail ja Kemia-lehti.

13.6. Oppiaine tekee retken Raision jokipellon kaivauksille. Samalla vierailtaan Raision kirkolla ja alppirusupuistossa.

Professori Visa Immosta haastatellaan Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän Lilja-lehteen otsikolla *Maan salat aukeavat Koroisissa*.

Hufvudstadsbladet ja Päivän Lehti jatkavat dosentti Anna Wessmanin Leväluhtaprojektista uutisointia.

15.6. Yliopisto-opettaja Juha Ruohonen puhuu Juvan Partalan kesäkauden avajaisissa otsikolla *Partalan vuosisadat arkeologin silmin*.

16.6. Österbottens Tidning haastattelee FT Mia Lempiäinen-Avcia artikkeliin *Själö öppnar sin historia – Åbo universitet studerar människans och naturens växelverkan*.

25.6. Oppiaine käy palvelusihteeri Marja Maulan johdolla tutustumassa viereisen Geologicum-rakennuksen matematiikan laitoksen tiloihin ja Knarren-saliin. Puupenkkinen luentotila henkii historiaa ja narisee nimelleen sopivasti.

26.6. Lehtori Janne Harjulan adoptiokoira käy ilahduttamassa henkilökunnan päivää. Koska tilanne on hieman jännittävä, pysyttelee Poppis varmuuden vuoksi lähinnä Janne pöydän alla.

Poppis. Kuva: Frans Harjula

27.6. Uuden Trimblen maastotallentimen käyttökoulutus jatkuu. Tällä kertaa kaikki toimii ja oppiaine saa vihittyä laitteen käyttöön.

TUCEMEMS järjestää Turun keskiaikapäivien yhteydessä luentosarjan Vanhalla raatihuoneella, jossa tohtorikoulutettava Jussi Kinnunen puhuu aiheesta *Aurajoen kehitys ja topografia keskiajalla* ja tohtorikoulutettava Ilari Aalto aiheesta *Pietarin avain ja Olavin kirves: tiilentekijöiden merkit keskiajan Turussa*.

28.6. Tohtorikoulutettava Nina Manninen esittelee tekemäänsä Kata-riina Jagellonican puvun rekonstruktiota Turun keskiaikapäivien keskiaikaisessa muotinäytöksessä ja tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää Aboa Vetus & Ars Nova -museossa yleisöluennon *Keskiaikaisia kivitaloja Turussa*.

30.6. Dosentti Tuukka Talvio pitää esitelmän *Suomen viikinkiajan bysanttilaistyyppiset rahajäljitelmät* Suomen Numismaattisen Yhdistyksen esitelmätilaisuudessa Turun keskiaikapäivillä.

HEINÄKUU

1.7. Tohtorikoulutettava Ulla Moilasta haastatellaan Ylen tv-sarjan *Suomalainen kuolema* ensimmäiseen jaksoon *Vainajat lähellä eläviä*.

8.7. Seilin saaren kaksiviikkoiset kaivaukset alkavat. Projektitutkijat Janne Rantanen ja Mia Lempiäinen-Avci kuopittavat saarta neljästä kohtaa.

Joogaamassa. Kuva: Siiri Tuomenoja

9.7. Koroistenniemellä järjestetään kesähartaus ja alueen historiakat-saus. Professori Visa Immonen puhuu tilaisuudessa aiheesta *Mahtimiehiä ja piipunpolttajia – Mitä Koroistenniemellä on vuosisatojen aikana tehty?*

17.7. FT Mia Lempiäinen-Avcia haastatellaan Turun Sanomien artik-keliin *Seilissä tutkitaan ajan kerrostumia* ja Åbo Underrättelserin jut-tuun *Själös historia granskas i forskningsprojektet*.

18.7. Torstaisin oppiaineesta lähdetään säiden salliessa työpäivän jäl-keen joogaamaan Kupittaaan puiston ilmaiseen ulkoilmatapahtumaan.

20.7. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto puhuu aiheesta *Arkielämää kes-kiajan Vehkalahdella* Haminan raatihuo-neella järjestetyssä tapahtumassa *Miekat, muurit ja musketit*.

21.7. Oppiaine viettää lounastunnin kiertelemällä jokirannan Kansainvälisten Suurmarkkinoiden herkkukokuilla.

25.7. Oppiaine nauttii aurinkoisesta päivästä tekemällä kahvitunnilla retken Tuomiokirkon kupeessa toimivaan Dom-Cafehen.

ELOKUU

15.8. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto antaa kolme haastattelua kirjaansa *Jatu-lintarhoja ja hiidenkiukaita* liittyen Tu-run taiteiden yössä.

Lounastunti Hollannissa. Kuva: Georges Kazan

Jotain mielenkiintoista on paljastumassa... Kuva: Juha Ruohonen

19.8. Oppiaineen opetuskaivaukset alkavat Liedon Pettisissä tohtorikoulutettava Juha Ruohosen johdolla ja jatkuvat 4. syyskuuta asti.

Logomossa järjestetään *Congress of the European Society for Evolutionary Biology* -tilaisuus, johon FT Mia Lempiäinen-Avci on tehnyt posterin *aDNA analyses from archaeological and historical barley (*Hordeum vulgare*) samples in Finland*. Paikalla ovat esillä myös posterit *Ancient DNA screening from Finnish Stone Age sediments* ja *Archaeological sediments from Finland as a source for ancient microbiomes*, joita on oppiaineesta ollut tekemässä Akatemian tutkijatohtori Satu Koivisto ja tohtorikoulutettava Ulla Moilanen.

21.8. FT Mia Lempiäinen-Avci pitää Aboagorassa esitelmän *Secrets of the soils: archaeobotanical view* ja professori Visa Immonen yhdessä tohtorikoulutettava Jussi Kinnusen kanssa esitelmän *Earth, trees and cultural change*. Lisäksi he osallistuvat paneelikeskusteluun.

22.8. Dosentti Hannu Takala toimii puheenjohtajana ja alustajana *Siiri ja kilpasiskot* -seminaarissa Lahden Hiihtomuseolla.

24.8. Aamuset haastattelee FT Mia Lempiäinen-Avcia artikkeliin *Seilin kuoppa kertoo historiasta - ja ilmastonmuutoksesta*.

27.8. FT Mia Lempiäinen-Avci pitää esitelmän *Prehistoric Cultivation and agriculture in Finland: migration or innovation?* Seilin saarella *Contact and Dispersal at the Uralic area* -seminaarissa.

30.8. Oppiaineen Mustikoita ja muinaisjäännöksiä -kenttäretki seikkailee Varsinais-Suomessa. Retkue vierailee Piikkiön kirkolla ja sen takaisella kuppikivellä, Halikossa Pöylän linnavuorella ja Paimiossa Rekottilan linnavuorella sekä Peninmäen röykkiöillä. Samalla poimitaan rippeitä syksyn niukasta mustikkasadosta.

Tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää *Aikamatkoja historiaan* Tietokirja.fi-luennon koululaisille Maskun kaupunginkirjastossa.

Tauolla Rekottilan linnavuorella. Kuva: Anne-Mari Liira

Pyhän Hengen kappeli.

gen vainajien tutkimuksiin liittyen. Seppästä haastatellaan muun muassa Turun Sanomiin, Ylelle ja Turkulaiseen.

Euroopan kulttuuriympäristöpäiviin liittyen dosentti Liisa Seppänen toimii panelistina *Kulttuuriperinnön rooli Turun kaupungissa* -keskustelussa. Professori Visa Immonen on panelistina *Koskaan ei ole liian myöhäistä puhua historiasta* -keskustelutilaisuudessa.

7.9. Dosentti Hannu Takala puhuu *Karjalan arkeologisista kaivauksista* Äyräpään Pitäjaseuran syystapahtumassa Lahdessa.

11.9. Arkeologian oppiaineen ja Aboa Vetus & Ars Nova -museon yhteistyö jatkuu syksyllä tekstiilialueella luentosarjalla. Ensimmäisen luennon pitää Jaana Riikonen aiheesta *Tutkimusta ja tulkintaa – Hautalöydöstä Ravattulan puvuksi*.

12.9. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää esitelmän *Enthusiasm and engagement: urban excavations and community archaeology* Helsingin

1.9. Arkeologisten löytöjen digitointihanke alkaa. Projektin tarkoituksena on tuottaa 3D-malleja avoimeen käyttöön sekä tutkia opetus-tutkimus- ja näyttelytoiminnan 3D-malleille asettamia laatuvaatimuksia.

5.9. Dosentti Liisa Seppänen järjestää yhdessä Benito Casagranden kanssa tiedotustilaisuuden Pyhän Hengen

yliopistossa *Living Communities and their Archaeologies* -konferenssissa.

15.9. Tohtorikoulutettava Juha Ruohonen pitää esitelmän *Muutakin kuin muinaiskirkko – Ravattulan muinaisjäänöksiä viiden vuosituhannen ajalta* ja opastetun muinaisjäänöskierroksen Kuralan Kylämäen *Esihistoria esille* -tapahtumassa.

16.9. Professori Visa Immonen pitää luennon *Archaeology, Deep Time, and Crises in the Contemporary World* osana Turun yliopiston antroposeenia käsittelevää luentosarjaa *Anthropogenic change and sustainable governance*.

19.9. Emeritusprofessori Unto Salo lahjoittaa oppiaineelle mittavan arkeologisen kirjastonsa. Kirjat täydentävät ja laajentavat oleellisesti oppiaineen käsikirjastoa.

20.9. Oppiaine järjestää Downgreidausjuhlat henkilökunnan titteleiden alentamisen kunniaksi. Yliopisto-opettajaksi valittu ex-lehtori Janne Harjula saa lahjaksi nimikoidun, perinteisen puisen karttakepin ja yliopisto-opettajasta opetusta järjestäväksi tohtorikoulutettavaksi vaihdettu Juha Ruohonen kenttäkelpoisen erikoiskynän.

21.9. Osteoarkeologi Anne-Mari Liira ja tohtorikoulutettava Juha Ruohonen pitävät luennon *Käärinliinoihin kätkeyt – Aimalan kirkkomaan kertomaa* Lempäälässä Birgitta-viikkojen keskiaikaseminaarissa *Sotaa ja rauhaa Hiidentiellä*.

Emeritusprofessori ja aarreaitta. Kuva: Juha Ruohonen

26.9. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen esitelmöi aiheesta *Karjalaisten evakkotiet – Lyhyt kurssi evakoiden vaiheisiin ja evakkotutkimuksen lähteisiin* Salon kansalaisopistolla.

28.9. Oppiaine osallistuu Tieteen päiville, jossa yli sata lasta käy kokeilemassa kaivuutyötä ja löytöjen pussittamista. Karkkia syödään kuusi kiloa. Oppiainetta edustavat professori Visa Immonen, osteoarkeologi Anne-Mari Liira ja harjoittelija Akseli Tolvi.

LOKAKUU

1.10. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää esitelmän *Siirtoväki ja Varsinais-Suomen ruotsinkieliset kunnat 1944–*

1948 kaupunginkirjastolla osana Turun historiallisen yhdistyksen Historia nyt! -luentosarjaa.

3.10. Professori Visa Immonen puhuu aiheesta *Muuttuvat käsitykset Koroisten menneisyydestä* Turun suomenkielisellä työväenopistolla.

Dosentti Hannu Takala opastaa maastokävelyn Tapanilan omakotialueella ja johtaa keskustelutilaisuutta palvelutalo Jalmarissa.

4.10. Oppiaine vaikuttaa Turun kirjamesseilla. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen puhuu Auditoriossa kirjastaan *Käsin ja sydämin – sota-ajan puhdetyöt*. Yliopisto-opettaja Janne Harjulaa ja tohtorikoulutettava Ilari Aaltoa haastatellaan Radio Robin Hoodin Monikieliradioon.

6.10. Professori Visa Immonen, yliopisto-opettaja Janne Harjula, tohtorikoulutettava Tanja Ratilainen ja Kurt Villads Jensen toimivat paneelisteina *Keskiaikaa paikallisen kirkkohistorian näkökulmasta ja ristiretkien historiaa* -keskustelussa Turun kirjamesseilla. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto esiintyy messeilla kirjansa *Jatulintarhoja ja hiidenkiukaita* johdosta.

7.10. FT Mia Lempiäinen-Avci opettaa viikon ajan makrofossiilikursia Turun yliopiston geologeille.

9.10 Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu Sue Salmisen esitelmällä *Villasta vaatteeksi – Ravattulan pukuhanke käytännössä*.

10.10 Dosentti Hannu Takala toimii kaksipäiväisen *Suomalais-venäläisen arkeologisymbosiumin* puheenjohtajana ja tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää yhdessä Petro Pesosen ja Jarkko Saipion kanssa esitelmän *Typological artefact database from Finland*.

Tohtorikoulutettava Tanja Ratilainen puhuu Maarian kirkossa Koroisten rakennuksista ja rakenteista.

Projektitutkija Annukka Debenjak esittelee 3D-hankkeen posteria Turun yliopiston *Digital Futures* -seminaarissa.

15.10. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää esitelmän *Tutkimuksia Valkeakosken Toppolanmäen haudoista* Tampereen seudun sukututkimusseuran järjestämässä yleisöluennossa Kulttuuritalo Laikussa Tampereella.

18.10. Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen esitelmöi aiheesta *Tiedeviestintää ja tuokiokuvia menneisyyteen – kokemuksia arkeologian popularisoinnista* Kansallismuseossa *Tiede, tieto ja totuus* -seminaarissa.

Elina Nurmi poseeraa Nina Mannisen valmistaman Katariina Jagellonian vuoden 1562–1563 puvun rekonstruktiossa.
Kuva: Nina Manninen

men ruotsinkielisille alueille jatkosodan jälkeen Oulussa Historiantutkimuksen päivillä. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää tapahtumassa esitelmät *Maan alta ja arkistosta: Turun kivitalojen koettu tila varhaismodernilla ajalla* ja *Varhainen tupakointikulttuuri 1600-luvun Suomessa.*

26.10. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen esiintyy Helsingin kirjamesseilla *Käsin ja sydämin – sota-ajan puhdetyöt* -kirjan johdosta.

20.10. Tohtorikoulutettava Nina Manninen pitää yleisöluennon *Kultaa, silkkiä ja itämaiden kalleuksia – Katariina Jagellonian puvut* Sinebrychoffin taidemuseossa.

24.10. Tohtorikoulutettava Ulnor Uotila pitää esitelmän *Vainajauskoa rautakaudella ja tutkijan työpöydällä* Oulun yliopiston Historiantutkimuksen päivien työpajassa *Kuoleman kohtaaminen ja hautaukset: Näkökulmia kuolemakäsityksiin ja hautaamisperinteeseen.*

Tohtorikoulutettava Ilari Aalto esiintyy neljä kertaa Helsingin kirjamesseilla kirjansa *Jatulin-tarhoja ja hiidenkiukaita* johdosta.

25.10. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen puhuu Olli Kleemolan kanssa otsikolla *Kulttuurit kohtaavat – Karjalaisten evakkojen sijoittuminen Suomen*

29.10. FT Mia Lempiäinen-Avci luennoi Turun seudun sukututkijoille aiheesta *Seilin arkeobiologiset kaivaukset* Turun maakunta-arkistossa.

Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää Vakka-Suomen kansalaisopistossa Uudessakaupungissa luennon *Siirtokarjalaisten tiet ja siirtovä-
kitutkimuksen lähteet*.

30.10. Akatemian tutkijatohtori Satu Koivisto pitää Geotalolla esitel-
män *Perish and fade away: Sedimentation and preservation of organic
archaeological remains in wetland landscapes*.

31.10. Tohtorikoulutettava Juha Ruohonen pitää luennon *Aikakaudet,
alueen ominaispiirteet, muinaismuistolaki ja tutkimushistoria* Salon
kansalaisopiston luentosarjassa *Salon seutu arkeologin silmin*.

MARRASKUU

1.11. Tohtorikoulutettava Sami Ranisen erikoiskurssi *Sosiaaliset ja
taloudelliset järjestelmät Suomessa ja pohjoisen Itämeren alueella kes-
ki- ja myöhäisrautakaudella* alkaa luennolla *400-luvun kullankimmallus
ja 500-luvun kriisi (400–550)*.

1.–2.11. Oppiaine osallistuu monitieteisen Human evolution and
cultural change -seminaarin järjestämiseen Turun yliopistolla. Professo-
ri Visa Immonen pitää esitelmän aiheesta *Archaeological methods in
studies of human past* ja osallistuu paneeliin *Mikä mättää tieteidenväli-
sessä keskustelussa?* ja tohtorikoulutettava Jussi Moisio pitää yhdessä
yliopistotutkija Henrik Asplundin kanssa valmistelemansa esitelmän ai-
heesta *Multidisciplinary Approach to the Study of Early Iron Age
Migrations in Finland*.

3.11. Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu Päivi Re-
von esitelmällä *1800-luvun jälkipuoliskon miestenvaatteiden elinkaari
kaupungistuvassa kyläyhteisössä*.

4.11. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää esitelmän *Keskiajan mahdollisuudet historian opetuksessa* ja työpajoja Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seuran *Aikamatkalla*-koulutuspäivässä Hämeenlinnassa.

5.11. Professori Visa Immonen puhuu aiheesta *Turun dominikaanikonventti: Kehitys ja tuho osana kaupungin historiaa* Mikael Agricola-seuran vuosikokouksessa.

Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää Vakka-Suomen kansalaisopistolla Uudessakaupungissa luennon *Siirtokarjalaisten sijoittuminen Varsinais-Suomeen*.

6.11. Koneen Säätiö järjestää Helsingin Lauttasaaren kartanossa yleisötapahtuman *Mitä uutta luusta?*, jossa professori Visa Immonen esitelmöi otsikolla *Tarina Pekka Siitoimen kallosta*.

8.11. Tohtorikoulutettava Sami Ranisen erikoiskurssi jatkuu luennolla *Aristokratioita vai talonpoikais yhteisöjä: maatalous ja maanomistus merovingi- ja viikinkiajalla (550–1050)*.

12.11. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää Salon kansalaisopistolla luennon *Muolaan taistelut talvisodassa*.

13.11. Tohtorikoulutettava Ilari Aalto puhuu aiheesta *Vardagsliv i det medeltida Österbotten* KulturÖsterbottenin keskiaikailla Vaasan kirjastossa.

14.11. Tohtorikoulutettava Juha Ruohosen luentosarja Salon kansalaisopistolla jatkuu aiheella *Kivikauden ympäristö, väestö ja elinkeinot*.

15.11. Tohtorikoulutettava Sami Ranisen erikoiskurssi jatkuu luennolla *Idäntien aika: viikinkiajan kauppaverkostot (800–1050)*.

Professori Visa Immonen pitää esitelmän *Numismatik och penninghistoria vid Åbo universitet* ja dosentti Tuukka Talvio esitelmän *Numismatiska disputationer i Finland* Kansallismuseolla tapahtumassa *Nordiskt numismatiskt forskarsymposium IX*.

Dosentti Anna Wessmania haastatellaan Helsingin Sanomien artikkeliin *Tutkimus: itäsuomalaiset asuivat ennen lännessä ja länsisuomalaiset idässä – rautakautinen mysteeri hämmentää geneetikkoja*.

Tohtorikoulutettava Joonas Kinnunen pitää esitelmän *Punasavikeramian tuonti ja paikallisen tuotannon kehittyminen Turussa vuosina 1300–1800 pXRF-analyysin perusteella* Suomen keskiajan arkeologian seuran Hämeenlinnassa järjestämässä seminaarissa *Penninkejä, punasavea ja purjehdusta – Näkökulmia elinkeinoihin ja talouteen*.

19.11. Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää Salon kansalaisopistolla luennon *Summan taistelut 1939–1940*.

21.11. Tohtorikoulutettava Juha Ruohosen luentosarja Salon kansalaisopistolla jatkuu aiheesta *Pronssikauden kruunut ja raudan synty*.

Sami Ranisen vetämä Rautakauden erikoiskurssi herätti laajaa kiinnostusta.

Kuva: Janne Harjula

Dosentti Hannu Takala avaa Suomen arkeologisen seuran järjestämät *Arkeologipäivät* ja pitää maasto-opastuksen Lahdessa.

22.11. Tohtorikoulutettava Sami Ranisen erikoiskurssi jatkuu luennolla *Itämerensuomalaisten viikinkiajat (800–1050)*.

Tohtorikoulutettava Ulla Moilanen pitää esitelmän *Ikuiseen uneen yli vuosituhansien – kuoleman arkeologiaa* Raumalla *Sammallahdenmäki 20 vuotta maailmanperintökohteena* -juhlaseminaarissa.

Projektitutkija Annukka Debenjak pitää *Arkeologipäivillä* työpajan arkeologisten löytöjen digitoinnista ja toimii panelistina keskustelussa *Digitalisaatio ja digitaaliset aineistot arkeologiassa: Kokemuksia, ongelmatilanteita ja hyviä käytäntöjä*.

26.11. Suomen muinaistutkimuksen tuki ry järjestää yhdessä oppiaineen kanssa esitelmätilaisuuden Geotalolla. Tohtorikoulutettava Juha Ruohonen ja osteoarkeologi Anne-Mari Liira kertovat *Lempäälän keskiaikaisen kirkkomaan vainajista*.

27.11. Oppiaine on seuraamassa perinteistä joulukuusen pystytystä Tuomiokirkon edustalle. Työpäivän päätteeksi leffakerho nauttii jouluisesta tunnelmasta katsomalla Monty Pythonin *Life of Brian* -elokuvan.

Tohtorikoulutettava Nina Manninen pitää Aalto yliopiston pukusuunnittelun opiskelijoille luennon *Gold, silk and treasures from the Orient – Catherine Jagiellon's wardrobe in inventories 1562–1563*.

Tohtorikoulutettava Riku Kauhanen pitää Liedon kansalaisopistolla luennon *Sota-ajan puhdetyöt*.

28.11. Professori Visa Immonen puhuu TUCEMEMSin kuukausiesitelmässä Turun yliopistossa aiheesta *Hyvää puuta? Keskiajan puunkäytön tutkimuksen uusia näköaloja*.

29.11. FT Heli Maijanen antaa julkisen opetusnäytteen Turun yliopiston ihmisosteologian dosentin arvoa varten Minerva-rakennuksessa aiheesta *Johdatus luututkimukseen: Tutkimusaiheita ja esimerkkejä*.

Tohtorikoulutettava Sami Ranisen erikoiskurssi jatkuu luennolla *Perämeren alueen ja Lapin rautakausi (400–1300)*.

Tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää esitelmän *Matkalaisen vaaran paikat keskiajan Suomessa* Väyläviraston turvallisuuskoulutuspäivässä Vantaalla.

30.11. Tohtorikoulutettava Ville Mantere esitelmöi aiheesta *Hirvenpäiset sauvat ja veneet – hirvisymboliikkaa pohjoisessa kalliotaiteessa ja esinelöydöissä* Suomen muinaistaideseuran kutsumana vierasluennoitsijana *Muinaisten kuvien illassa* Hämeenlinnassa.

Tohtorikoulutettava Ilari Aalto pitää yhdessä Johanna Lehto-Vahteran kanssa kirjailijakeskustelun *Aboa Vetus & Ars Nova* -museossa.

JOULUKUU

1.12. Ruotsin Numismaattinen Yhdistys, Tukholman yliopiston numismaattinen tutkimusryhmä, Kööpenhaminan Kuninkaallinen Raha- ja Mitalikabinetti sekä muutamat ruotsalaiset yksityishenkilöt lahjoittavat joulukuussa oppiaineelle merkittävän määrän numismaattista peruskir-

jallisuutta. Lahjoitushanketta vetävät tohtorikoulutettava Eeva Jonsson ja emeritusprofessori Jussi-Pekka Taavitsainen.

2.12. Oppiaine jouluttaa Geotalon, jonka ensimmäisestä kerroksesta löytyy tänä vuonna yhteensä neljä joulukuusta: muovikuusia on yleisissä tiloissa kaksi, kahvihuoneessa on kuusimainen joulukukkanen ja seminaarihuonetta koristaa perinteinen takymetrikuusi.

3.12. Tohtorikoulutettava Riku Kauhasta haastatellaan Ylen Radio Suomen Päivään aiheesta *Sodan ajan puhdetyöt pitivät yllä joukkojen mielialaa*.

5.12. FT Mia Lempiäinen-Avcia haastatellaan Turun Sanomien artikkeliin *1600-luvun seililäiset polttelivat tupakkaa Euroopassa valmistetuilla piipuilla – Seilin tutkimuksissa kolmannes takana*.

6.12. Turun Sanomat haastattelee artikkeliin *Totuus Turun synnystä* yliopisto-opettaja Janne Harjulaa, dosentti Liisa Seppästä ja emeritusprofessori Jussi-Pekka Taavitsaista.

Liedon
Vanhalinnan
Kotokallion
kaivaukset
vuonna 1966.
Kuva: Pirjo
Lahtiperä

7.12. Arkeologian oppiaine juhlii 50-vuotista taivaltaan. Arkeologian professuuri perustettiin Turun yliopistoon vuonna 1969. Tätä edelsi vuonna 1959 historian laitoksen alaisuuteen perustettu arkeologian opintuoli. Lähtölaukaus sille tapahtui jo vuonna 1956 Ester ja Mauno Vanhalinnan tekemästä lahjoituksesta.

Juhlapäivä alkaa oppiaineen pitkäaikaisen yhteistyökumppanin Raision Harkko-museon tiloissa, joissa avataan *Viisi vuosikymmentä arkeologiaa* -näyttely ja pidetään juhlaseminaari. Professori Visa Immonen avaa seminaarin, jonka jälkeen kuullaan esitelmät Jukka Luoto: *Paimion Spurilan tutkimukset*, Teija Tiitinen: *Röykkiötutkimukset 1980-luvulla*, Ville Laakso: *Uukuniemen Papinniemen tutkimukset*, Jouko Pukkila: *Liedon Vanhalinnan tutkimukset* ja Juha Ruohonen: *Vuoden 2019 ope-
tuskavaukset Liedon Pettisissä*.

Päivä huipentuu Panimoravintola Koulun juhlasalissa pidettävään ilta-juhlaan, jossa kuullaan puheita sekä syödään ja juodaan hyvin. Juhlinta jatkuu aamuyöhön asti Geotalolla.

Jatkoja juhlittiin
Geotalolla
aamuvanhaiseen asti.
Kuva: Anne-Mari
Liira

11.12 Vare järjestää perinteisen joulupuuron henkilökunnalle ja opiskelijoille Geotalon luentosalissa.

Aboa Vetus & Ars Nova -museon luentosarja jatkuu tohtorikoulutettava Nina Mannisen esitelmällä *Kultaa, silkkiä ja itämaiden kalleuksia – Kartariina Jagellonian vaatteet kirjallisissa lähteissä 1562–1563*.

Tohtorikoulutettava Juha Ruohonen puhuu aiheesta *Juvan Partala – Tuhat vuotta historiaa* yleisöluennolla Juvassa.

12.12. Tohtorikoulutettava Juha Ruohosen luentosarja Salon kansalaisopistolla jatkuu aiheella *Rautakautinen yhteiskunta ja historiallinen aika: muinaispitäjistä seurakuntiin*.

13.12. Tohtorikoulutettava Sami Ranisen erikoiskurssi päättyy luentoan *Eurooppa löytää pohjoisen Itämeren (1075–1225)*.

16.12. Oppiaineen kaksipäiväiset kirjamyymäiset järjestetään Geotalon ensimmäisessä kerroksessa. Myynnissä olevat ja lahjoitettavat teokset keräävät paikalle paljon bibliofiileja.

Kirjamyymäiset käynnissä luentosalissa.
Kuva: Juha Ruohonen

17.12. Satakunnan kansa esittelee tohtorikoulutettava Kim Krappalan tutkimusaihetta artikkelissa *Emil Cedercreutzin museo yllättää: Museon Minecraft-pelissä seikkaillaan rautakauden ajan Satakunnassa.*

18.12. Geotalolla vietetään yhteistä puurohetkeä rakennuksen arkeologien ja geologien kesken.

Emeritusprofessori Unto Salon siunaustilaisuus pidetään. Paikalla on oppiainetta edustamassa professori Visa Immonen ja Varaan puolesta puheenjohtaja Akseli Tolvi.

Arkeologian yhdistys Vare ry

Vareelle vuosi 2019 oli melko hiljaista aikaa. Tämä näkyi toiminnan osalta melko hitaasti alkaneena vuotena, joka alkoi kuitenkin syksyn mittaan vilkastua. Tapahtumien osallistujamäärät olivat alkuvuodesta melko pieniä, mihin olivat poikkeuksena juhlat, jotka säännönmukaisesti keräsivät parikymmentä osallistujaa.

Vaikka vuosi päällisin puolin vaikuttikin melko hiljaiselta, ehti sen aikana tapahtua myös paljon. Erityisesti koulutuspoliittista toimintaa oli runsaasti ja vuoden aikana pidettiin aktiivisesti yhteyttä muun muassa arkeologian oppiaineen ja Humanitas ry:n suuntaan ja ajettiin esimer-

Vareen syysretki Piikkiön Huttalan linnavuorelle. Kuva: Nea Komulainen

kiksi avoimen yliopiston opiskelijoiden asiaa. Vuoteen mahtui myös niin ilon kuin surunkin juhlaa. Suuri joukko niin uusia kuin vanhojakin Vare-aktiiveja kävi keväällä Helsingissä juhlistamassa Fibula ry:n ja syksyllä oman arkeologian oppiaineemme 50. juhlavuotta. Syksyllä juhlistettiin pienimuotoisesti myös ainejärjestölehti Varelian kunniakasta 45-vuotiaista taivalta. Loppuvuodesta muisteltiin emeritusprofessori Unto Saloa, jota yhdistyksen puheenjohtaja oli myös mukana saattamassa viimeiselle matkalleen.

Monet vanhat aktiivit ovat valmistuttuaan siirtyneet töiden tai jatko-opintojen perässä muualle ja tilalle on tullut uusia innokkaita aktiiveja, joiden joukkoon on mahtunut ilahduttavasti myös avoimen yliopiston opiskelijoita. Vuotta voisikin kuvailla sukupolvenvaihdoksen vuotena, sillä yhdistyksen uusista aktiivijäsenistä ja hallituksesta entistä suurempi osa on aloittanut opintiansä arkeologian ja historia-aineiden yhteisillä perusopinnoilla. Vuoden aikana on ilmennyt myös tarvetta edelleen päivittää yhdistyksen toimintaa ajanmukaisemmaksi, sillä jotkin vanhat perinteet eivät oppiaineiden yhdistyttyä ole enää toimineet yrityksistä huolimatta. Ja mikäpä olisi parempi aika kuin nyt kun uudet ja innokkaat aktiivit pursuavat uusia ideoita.

Varelaisia Suomenlinnan Pirunkirkossa Fibula ry:n vuosijuhlilla.

Unto Salo (1928–2019) in memoriam

Vuoden 2019 lokakuun lopulla edesmen-
nyt Unto Salo oli Turun arkeologian op-
piaineen ensimmäinen professori ja Sata-
kunnan museon pitkäaikainen johtaja.
Lukuisten muiden tahojen tavoin oppiai-
ne jää kaipaamaan häntä.

Ikään kuin testamenttinaan emeritusprofessori
Salo lahjoitti oppiaineelle syksyllä kirjastonsa.
Kuva: Juha Ruohonen

Kotimaisia yhteistyötahoja

Museovirasto
Museoverket

Varsinais-Suomen
MAAKUNTAMUSEO

KANSALLISMUSEO
NATIONALMUSEUM

KANSALLISARKISTO

Nautelankosken
museo

Vanhalinna

Turku Centre for Biotechnology

Turun Bioteknikan Keskus · Åbo Bioteknikcentrum

Turun ja Kaarinan
seurakuntayhtymä

Kasvimuseo TUR

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

LAHDEN MUSEOT
HISTORIALLINEN MUSEO

CENTRE FOR THE STUDY OF
CHRISTIAN CULTURES

OULUN YLIOPISTO

SUOMEN KESKIAIAN
ARKEOLOGIAN SEURA
SÅHLSKAPET FÖR MEDeltids-
ARKEOLOGI I FINLAND

SUOMEN
ARKEOLOGINEN SEURA

ARKEbuusi
OSUUSKUNTA

SMTT
SUOMEN MUINAISTUTKIMUKSEN TUKEI RY

Muuritutkimus

TURUN
TUOMIOKIRKKKO

AKATEMIATALO

GEOTALO,
ARKEOLOGIA

TURUN YLIOPISTO
Akatemiankatu 1

YHTEYSTIEDOT

(02) 333 5232

arkeologia@utu.fi

www.utu.fi/arkeologia

www.facebook.com/arkeologiaty